

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

LITUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA

Montrealis • 1972. IX. 6 • Nr. 2011

7722 George Street, La Salle 690, Quebec, Canada • Tel. (514) 366-6220

KANADOS LIETUVIŲ DIENA

BRAZINSKŲ BYLA

XVIII KANADOS LIETUVIŲ DIENOS RENGIMO KOMITETAS: Sėdi iš kairės: A. Kližius – k-to pirmininkas, S. Piečaitienė – KLB Montrealio apylinkės pirmininkė, Pr. Rudinskas – informacijos reikalams; stovi iš kairės: Br. Staškevičius – sekretorius, J. Šiaučulis – išdininkas, R. Ottas – sporto reikalams, J. Piečaitis – koncerto reikalams, Br. Niedvaras – balius reikalams ir G. Vazalinskas – dailės parodos reikalams.

PRIEŠ ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETĄ

SOVIETŲ vyriausybė prieš žmogaus teisių komitetą, kurs veikia Maskvoje. Jau pasižymėjęs Kremliaus opozicionierius Čalidzė, pareiškė užsienio spaudos atstovams, kad žmogaus teisių gynimo komiteto veikėjai vis kiediau persekiojami. Šis komitetas, įsteigtas 1970 metais, dalyvaujant akademikui Sacharovui, turėjęs tikslo teikti valdžios organams konsultatyvinę pagalbą, kad būtų garantuojamas žmogaus teisių saugumas nuogalimų pažeidimų. Komitetas bandė veikti ta prasme, kad būtų laikomasi konstitucijos nuostatų. Bet sovietų valdžia stengėsi kliudyti komitetui

veikti, nes ten bijoma demokratinio pobūdžio sąjudžių. Politinė policija atvirai persekioja komitetą. Pavyzdžiui, jau senai komitetas negauna jokių laišku ir pranešimų iš užsienio. Politinė policija patį Čalidzė ir kitus komiteto narius tardydama, stengiasi jiems pristatyti priešvalstybinės veiklos kaltinimus.

PABĖGE JŪRININKAI GRAIKIJOJE

Jau paskelbta apie septynių prekybinio laivo jūrininkų pasitraukimą į laisvę Graikijoje. Iš Amerikos spaudos žiniu, seka, kad pabėgimas iš laivo įvykęs pirmadienį, rugpjūčio 14 d. "The New York Times"

dienraštyje, pažymėta: "Graikija suteikė politinę globą septyniems sovietų jūrininkams, pirmadienį atplaukusiems sovietiniu trawleriu. Žinia gauta iš (Graikijos) Užsienio reikalų ministerijos. Pranešama, kad septyni, daugiausia ukrainiečiai ir lietuviai, paprašę azilio teisės, nes jie buvo priešingi komunistiniam režimui.

Kiek anksčiau, rugp. 17, apie tai rašė "The Washington Post" dienraštis, nurodęs, kad 800 tonų talpos rusų laivo "Išon" šešių asmenų įgula prašiusi politinės globos ir kad graikų įstaigos prašymą svarstė.

Associated Press agentūros ir kitų šaltinių žiniomis, š. m. rugpjūčio 23 d. Turkijos sostinėje Ankaroje svarstoma lietuvių Prano ir jo sūnaus Brazinskių baudžiamoji byla. Ji turėjo būti pradėta svarstyti š. m. liepos 19 d. bet buvo atidėta rugpjūčio 23 – jai.

Pagal agentūros žinią, abu Brazinskai kaltinami nužudymu, kėsiniusi nužudyti, apribojimu laisvės kitiems (keleiviams lėktuve) ir nelegalių ginklų laikymu. Numatyta, kad byla gali būti baigta š. m. spalio 12 d. Kaip žinoma, Brazinskių žygis – su sovietiniu lėktuvu iš Sovietų Rusijos pasiekti laisvuosius Vakarų, Turkija, įvyko 1970 m. spalio 15 d., taigi jų byla, po kelių sprendimų bei didelio spaudimo iš sovietų pusės, tepradėta svarstyti 22 mėnesiams nuo lėktuvo sėkmingo nukreipimo į Turkiją pralinkus.

Pagal AP šaltinius, Brazinskai pirmąją teismo dieną pareiškė, kad jie veikė įsakius pagrindžio organizacijai, kurios tikslas – neversti "diktatūrinį režimą Sovietų Sąjungoje".

Tėvas – Pranas Brazinskas dar pareiškė, kad lėktuvo stjuardės Natalija Kurčenko, 18 m. amžiaus, buvusiu šauta atsitiktinai – nelaimingo įvykio metu, kai sovietų slaptiems agentams pradėjus šaudyti lietuviai turėjo į tuos šūvius atsalyti. Pranas Brazinskas teisme pareiškė: "Mes neturėjome jokio noro panaudoti mūsų ginklus. Mes tenorėjome taikingu keliu pasiekti Turkiją ir

lėktuvui pakilus mes apie tai raštiškai pranešėm lėktuvo vadovui". Žinioje priduriama, kad, Brazinsko žodžiais jie nėra sovietų piliečiai. Esą "Mes esame Lietuvos piliečiai ir esame pagrindžio organizacijos Sovietų Sąjungoje nariais".

Dar teigiama kad rusai reikalavę abu Brazinskus gražinti ir kad turkų teismai nusprendę lietuvius teisinti Turkijoje, nors Turkijos apeliacijos teismas atsisakęs jų nusikaltimus laikyti politiniais.

● BELGIJOJE buvusieji Hitlerio SS daliniuose Antrojo pasaulinio karo metu rytų, fronte, daugiausia flamandų kilmės veikėjai rengiasi įsteigti paminklą savo žuvusiems draugams. Bet žymioji dalis belgų visuomenės griežtai protestuoja. Hitleris 1940 metais įsiveržė į Belgiją ir okupavo šalį. Iš vienos pusės buvo daug hitlerininkų priešininkų, kurie vykdė sabotažo aktus ir kenkė vokiečiams. Bet buvo ir tokių, kurie paklausė vokiečių propagandos ir įstojo į SS dalinius. Tūkstančiai tokių savanorių žuvo Rusijoje, jų kapai išnaikinti, jie dingę amžinai. Tad jų draugai dabar bando jų vardą iškelti ir įrengti sodą, kuriame busianti pastatyta uola jų atminimui.

● IŠ SOVIETU SĄJUNGOS kiekvieną mėnesį išvažiuoja 2,500 žydų. Viso šiais metais iš Sov. Rusijos jau išvažiavo 20 tūkstančių žydų.

**SVEIKINAME
LITUANISTINĖS
MOKYKLAS
PRADEDANČIAS
NAUJUS MOKSLO
METUS**

Prisiartino tos svarbios dienos, kada kiekviena lietuviška šeima susirūpina jaunosios kartos tautiniu auklėjimu.

Dažnai pasidžiaugiamė, kad turime palyginti nemažą lituanistinių mokyklų, tikrųjų tautinės stiprybės židinių tinklą.

Tačiau padėtis labai ir labai sunki. Pripažinkime, kad tik atkakliuoju užsispyrimu pavyksta tėvams tas mokyklas pasiekti ir jose išlaikyti savo vaikučius. Viena, kad nuotoliai yra pernelyg dideli, o antra mokyklų trukumai jaučiami kiekviename žingsnyje.

—●—

Reikia įsidėmėti, kad ypatingai svarbus, sportiniu terminu sakant, pats startas. Jau bloga esti, kai tėvai būna priversti vaikus įtaigoti, kad jie noriai eitų į "pradedamą" mokyklą. Tuo metu, kai kaimynai vaikai žaidžia ir ilsis, mūsų mažieji turi eiti mokytis. Tomis dienomis, kai reikia eiti į lituanistinę mokyklą, juk vaikučiai galėtų ir ilgiau pamiegoti ir turėti laisvalaikį. Ak, tėvelių užuojauta, ypatingai jautriųjų mamų atsidusimai, kad vaikutis vargsta, sudaro pradžia tos klaidos, kuri vėliau atsiliepia.

Jeigu lietuviškoje šeimoje viešpatauja tokia darna, kada lankymas lituanistinės mokyklos tampa visai natūraliu, nesukeliant jokių abejonių, tokia šeima sugebės savo jaunąją kartą išlaikyti pilną tautinės savgarbos. Betgi gailla, kad ne visur ir ne visada taip esti. Atkreipta šimtai vaikų, kurie arba "kreiveizuoja" lietuviškai arba visai tos kalbos nevartoja.

—●—

Čia būtų svarbi kaimynų pagalba. Jeigu pastebėtas kai kurių tėvų nerangumas nepaprastai svarbi gero kaimyno parama ar bent geras žodis. Gal vaikūčius galima kartais į

**PEKINAS ŽIAURUS NACIONALINEI
KINIJAI**

Komunistinė Kinija neįprastu žiaurumu puola Taiwanį arba nacionalinę Kiniją tebesančią Formozoje. Iš generalinio J. T. sekretoriaus Walheimo buvo pareikalauta, kad nacionalinė Kinija nebūtų minima jokiam J. Tautų dokumente. Kai J. Tautos skelbia statistinius duomenis, tai viskas, kas liečia Taiwanį turi būti priskirta komunistinei Kinijai. Tie duomenys turi figuruoti Kom. Kinijos skiltyje. J. Tautų viename koridoriuje buvo atmintinis užrašas "Kinijos respublikos dovana". Šis užrašas

mokyklą pavėžinti, gal kitą nedidelę paslaugą atlikti, kai tėvai užimti vaikų gabenimu į mokyklą.

Reikėtų sudaryti savi-tarpyje tokią atmosferą, kada nei viena šeima ne išdrįstų apleisti lituanistinį vaikų mokymą. Kilnus pasiryžimas ir bičiuliškoje dvasioje išlaikytą drausmę pagelbės lituanistinį mokymą pastatyti tinkamoje aukštumoje.

—●—

Pradedant šiuos naujus lituanistinio mokymo metus, norėtusi nesulaukti nelemtos statistikos duomenų, iš kurių kartais nemaža ir kartaus paragau-name. Yra žmonės, jie suskaičiuoja mokyklas, mokinius, mokytojus ir suveda į daiktą visus skaičius. O tada kas paaškęs? Ar šių metų sąvartoje pasirodys, kad mūsų lituanistinės mokyklos sekmingai veikia ir mes galime tuo pasidžiaugti arba pamatysime, kad mokyklų skaičius sumažėjo, kad mažiau mokinių tose klasėse turime? Tokio atvejo nelaukime ir nesitikėkim. Tai būtų griaudu, kad pradėtos gražios pastangos nėra pakankamai vaisingos ir mus laukia liudnos pasekmės.

Naujiems mokslo metams buvo stropiai ruoš-tasi. Buvo mokytojų konferencijos ir darbų svarstymai, tad ir liudnų minčių neturėtų būti. Sveikiname šimtus jaunučių lietuviukų pradėjusių svarbų jį darbą.

turėjo būti pašalintas. Dar daugiau, buvo pareikalauta, kad visi nacionalinės Kinijos delegatų parašai tarptautinėse sutartyse būtų pripažinti negaliojančiais. Pareikalauta irgi, kad J. Tautų agentūros nepalaikytų jokių ryšių su nacionaline Kinija. Gen. sekretorius buvo priverstas uždrausti nacionalinės Kinijos spaudos atstovams lankytis J. T. pastatuose.

●McGOVERN, demokratų kandidatas į JAV prezidentus, savo kandidatūrai palaikyti ateinančiuos rinkimuose yra reikalingas nemaža lėšų. Jį remia daug asmenų smulkiais sumomis. Aukos dažnai esti mažesnės šimto dolerių. Bet pasirodo, jog jis turi remėjų ir milijonierių tarpe. Sakoma, kad daugelis kapitalistų, gavusių turtus paveldėjimo keliu, remia McGoverną didelėmis sumomis. Jie palaiko jį ne tik pinigais, bet ir tiesiogine propaganda, skatindami aukoti kitus, su kuriais jie turi biznio ryšius.

Klausimas - kodėl kapitalistai remia McGoverną? Yra tokia spaudos žmonių nuomonė, kad jie McGoverną laiko neturtinųjų užtarėjų ir teisėtu-mo šalininku. Jie tikisi, kad šis demokratų kandidatas sumažins karo iš-laidas ir padarys JAV gyvenimą lengvesnį. Jie, matot, bijo, kad Niksonas "militarizuos gyvenimą" ir piliečių teises susiaurins/?/. Bet jie pabrėžia, kad asmeniškai visai nesuinteresuoti McGoverno laimėjimą išnaudoti ir nelaukia po jo laimėjimo, jeigu toks būtų, sau jokių privilegijų ar diplomatinų postų.

**SOVIETŲ LAIVAI
ATPLAUKS Į
AMERIKĄ.**

Sovietų laivyno laikraštyje išspausdintas pranešimas, kad tikslu sumažinti įtampą tarp abiejų šalių, sovietų laivai padarys Amerikai vizitą. Po to Amerikos laivai irgi aplankys sovietų uostus. Pats JAV jūrų ministeris esąs nusistatęs plaukti į sov. Rusiją pirmame karo

laive. Iki šio laiko pastebimi incidentai tarp abiejų šalių laivyno, sakoma, turės pasibaigti.

●AMERIKOS advokatai savo suvažiavime padarė sprendimą, pasiūlyti valstijoms sumažinti bausmes už naudojimą "marijuanos". Šiame nutarime, nors ir sakoma, kad marijuanos naudojimas netikęs paprotys, bet dabar esamos bausmės esančios vis tiek per griežtos.

●PARYŽIUJE, pasitarimuose dėl taikos tarp Pietų ir Šiaurės Vietnamo delegatė pasiūlymą pasikeisti belaisviais, atsakė, kad nei amerikiečiai, nei Pietų Vietnamo valdžia neturi teisės sulaikyti "patriotus", kurie kovoja dėl savo šalies. Jie turi paimtus į nelaisvę tuojau paleisti.

●JAV apsunkinama vedybų procedūra. Prieš vedybas turės būti kraujo tikrinimas, ar besituokiantieji neturi sifilio, po to jie turės palaukti dešimtį dienų ir tik tada gaus leidimą susituokti. Šis naujas įstatymas pradeda veikti artimiausiu laiku.

●McGOVERN išsiuntinėjo daugeliui asmenų laiškus, kur prašė aukoti jo kampanijai vesti. Tuose laiškuose sakoma, kad tuo atveju, jeigu jis bus išrinktas prezidentu, jis 250 aukotojų pakvies į Baltuosius Rūmus pietums. Bet pietūs įvyks tik tada, jeigu jį išrinks.

**TERORAS
ČEKOSLOVAKIJOJ**

PO DUBČEKO, kurs stengėsi humaniškesnį bolševizmą įgyvendinti Čekoslovakijoje, paėmęs valdžia Husakas, buvo pažadėjęs nenaudoti keršto opozicijos žmonėms, bet dabar, matyt, paspaustas iš Maskvos, pradėjo teismų pagalba persekioti visus tuos, kurie nepritaria dabartiniam režimui. Jau 42 asmenys nubausti įvairių terminų kalėjimu. Husakas kaltinamas tuo, kad neištesėjo savo pažado. Prieš jį pasisako žymi Čekoslovakijos visuomenės dalis, o taip pat jį atvirai smerkia net kai kurios vakarų pasaulyje veikiančios komunistinės partijos. Savo pareiškime spaudai Husakas nekalbėjo apie Maskvos įvykdytą prievartą ir tanku pagalba įvestą stalino dvasioje režimą. Jis tik kalbėjo apie nusižengimus komunistiniams dėsniams ir bausmes už tai.

"DER SPIEGEL", populiarius vak. vokiečių žurnalas, liepos 13 d. laidoje, straipsnyje "Laukinė divizija" plačiai informavo apie įvykius Lietuvoje. Įdėtas spalvotas Baltijos valstybių žemėlapis.

(E)

●15, 000 AZIATŲ pareiškė nora atvykti į Kanadą ir čia nuolatos apsigyventi. Kanados imigracinės įstaigos linkusios šiuos pageidavimus patenkinti.

Nepriklausoma Lietuva

*Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la liberation de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!*

LEIDĖJAS - NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖ

Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, Quebec. Published by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, LaSalle 690, Quebec, Canada.

Metinė prenumerata Kanadoje - \$7.50, visur kitur - \$8.00. Rėmėjo prenumerata - \$12.00. Adreso pakeitimas 25 c. Atskiras numeris 25 c. Administratorius F. P. Paukštaitis. Adresas: 7722 GEORGE STREET, LASALLE 690, QUEBEC.

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos nuomonę. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra. Rankraščiai grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija ir leidėja neatsako.

REDAKTORIUS J. PETRĖNAS

Inž. Vytautas Šliupas, pranešėjas liet.inžinierių susirinkime.

● **REPUBLIKONŲ** platformos komitetas buvo pakvietęs lietuvių atstovus A. W. Novositis ir Aušrą Mačiulaitę-Zerr. Jie abu išdėstė lietuviams rūpimas problemas.

● **ŽINIOMIS IŠ HONG KONGO** komunistinė Kinija slapta eksportuoja narkotikus į vakarų pasaulio kraštus. Sakoma, kad per metus komunistinė Kinija paleido į slaptąją rinką narkotikų už 800 šimtus milijonų dolerių.

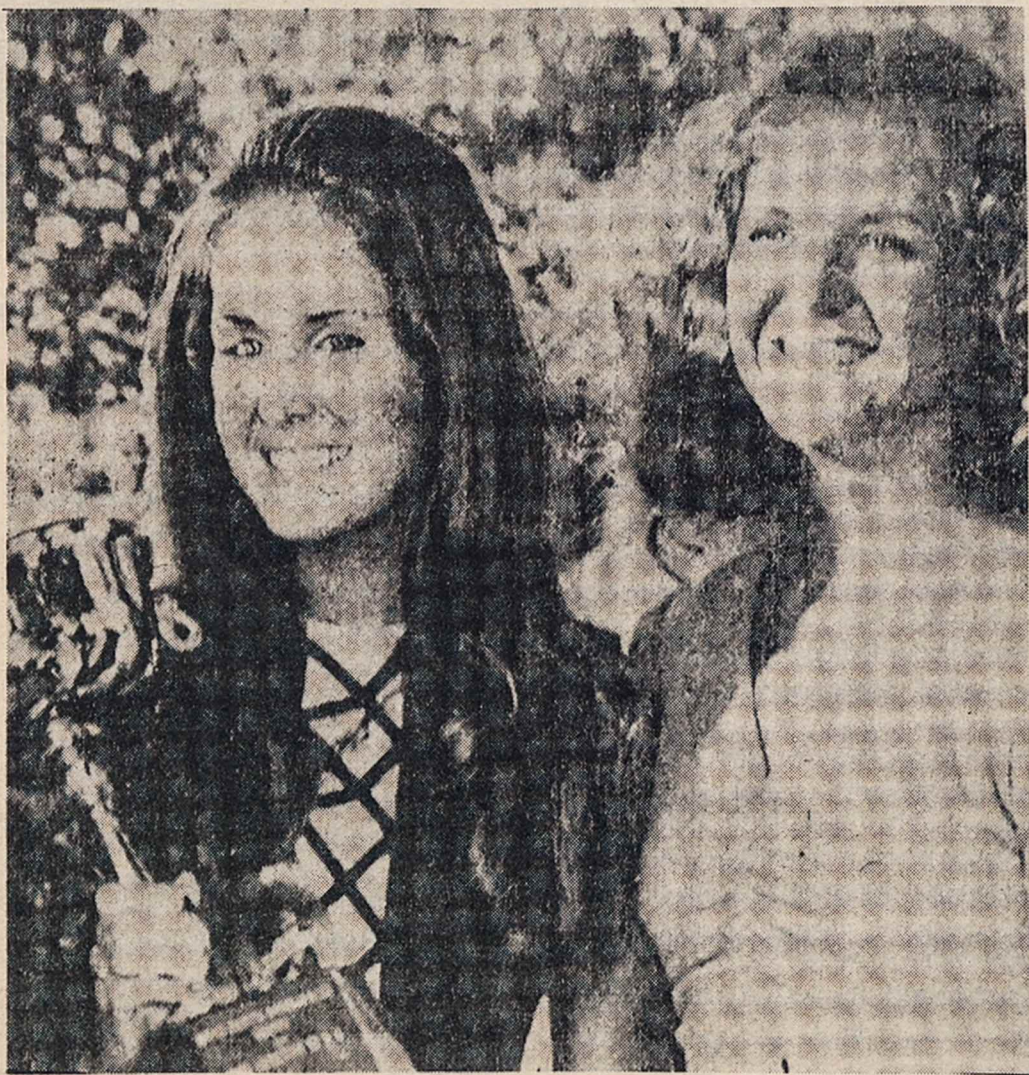
● **DANA BOBELIENĖ** išrinkta New Yorko Mairo-nio-lituanistinės mokyklos vedėja.

● **VILNIAUS** universitete Zenonas Rudzikas apgynė fizikos - matematikos fakultete disertaciją, kurioje nagrinėjo atomų spektrų teorijos klausimus. Naujas daktaras turi tik 32 metus ir esąs jauniausias mokslo daktaras Lietuvoje.

● **AUSTRALIJOS** lietuvių dainų šventė rengiama Australijos vasaros viduryje, būtent gruodžio 29

dieną. Hurstvilleje Civic Centre bus didžiausias parengimas. Ši salė talpina iki 1200 žmonių. Lietuvių parengimus lanko ne tik patys lietuviai, bet ir kitų tautų žmonės.

● Į **AUSTRALIJĄ** iš Lietuvos nesenai atvyko Aleksandra Staraitienė. Dabar ji sutuokė su Juozu Didžiakų. Vaisės įvyko jaunojo namuose.

Miss Lithuania of N.E. Tamosiunaite (kaireje) perima si titula nuo anksciau buvusios K. Tautkutes.

● **STASYS CITVARAS** dailininkas praeitais metais su žmona dviračiais išvyko į Braziliją, apie ką rašė ne tik lietuviški, bet ir angliški laikraščiai. Jie savo sumanymą įvykdė pilnai ir pasirodė San Paulo. Vietos spaudai ir televizijai ši kelionė sudarė ištisą sensaciją. Su jais buvo daromi pasikalbėjimai, o televizija rodė jų paveikslus. Jų vizos laikas pasibaigė ir jie į JAV grįžta jau lėktuvu. O sugrįžę žada papasakoti savo nuotykius.

● **DR. V. KAUNAS** išrinktas I.oretto ligoninės Chicagoje prezidentu. Jis mediciną studijavo Kauno universitete ir šioje ligoninėje dirba nuo 1957 metų. Šiuo tarpu dr. Kaunas yra Lietuvių gydytojų draugijos pirmininku.

● **LIETUVIŲ FONDAS** jau turi kapitalo \$700,000. Iš uždirbtų nuošimčių fondas įvairiems lietuvių kultūros reikalams jau pasikyrė \$172,000.

● **JADVYGA** MATULAITIENĖ iš New Yorko Dainavos stovykloje dėstė tautinių šokių meną ir parengė 25 naujus šokių mokytojus.

● **AUKURAS** - Hamiltono lietuvių teatro būrelis išrinko naują valdybą: E. Dauguvietytė - Kudabienė, K. Mikšys, V. Stankevičienė, D. Švažienė, A. Mingėla, A. Coromanskis, J. Petraitis, Aukuras rengiasi minėti 25 metų veiklos sukaktį.

● **KALIFORNIJOS** lietuvių dienoje programą atliks solistai V. Valatka, B. Dapšienė ir R. Apeikytė.

● **AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS** metinė konferencija planuojama lapkričio 11 d.

New Yorko sporto varžybų laimėtojai: A. Birutis, P. Šilbajoris ir R. Birutis.

Ir tolimoje Australijoje Sydnejuje lietuviai jautriai atsiliepia į Lietuvos nelaimes ir demonstruoja.

Toronto VI. Pūtvio šaulių kuopos valdyba. Iš kairės: Z. Jonikienė, moterų skyriaus vadovė, S. Jokūbaitis, pirmininkas, R. Daugėlienė, sekretorė, stov: V. Pečiulis, narys, B. Savickas, šaudymo vad., J. Astrauskas, parengimų vad., P. Jonikas, vicepirmininkas. Nuotraukoje trūksta išd. J. Mockaus

Romuvos stovykloje Kanadoje vyr. skautininkė L. Milukienė ir stovyklos vadovas K. Batūra skautiškai sveikinas.

Seniai matę Lietuvos Kanados lietuviai vyksta pakvėpuoti gaivinančiu gimtinės oru.

Pavergtų Europos Tautų Seimas š. m. rugpjūčio 22 d. išsiuntė raštą Jungtinių Tautų Gen. Sekretoriui Kurt Waldheimui, prašydamas dėti pastangų sustabdyti komunistų pastaruoju metu vykdomą persekiojimų bangą Lietuvoje ir Čekoslovakijoje. Laišką pasirašė PET pirmininkas Stefan Korbonski ir gen. sekretorius Feliks Gadowski.

Rašte pabrėžiama: "Pasaulis stebi grubiai pažeidžiamas žmogaus teises dviejuose mažuose kraštuose. Tai vykdo, ciniška pažeisdama savo įsipareigojimus J. Tautų Chartai ir Visuotinei Žmogaus Teisių Deklaracijai didelė valstybė, J. Tautų narys".

Dėl padėties Lietuvoje nurodoma: Sovietų Sąjunga po antrojo pasaulinio karo prievarta įjungusi Lietuva į komunistų imperiją, be atvangos vykdo religijos tame krašte persekiojimo bei naikavimo kryptį. Toki veiksmai kelia Lietuvos tautos - ginančios savo laisvę - atkaklų pasipriešinimą. Tai buvo tragišku būdu išryškėję neseniai susideginus trims lietuviams ir įvyklus kruvinoms riaušėms su milicija Kaune bei kituose Lietuvos miestuose.

Čekoslovakijoje, Dubček vyriausybę pakeitus sovietams tarnaujančia Husako vyriausybę, šiuo metu stebime neteisėtas

politines bylas, kur kaltinami šimtai buvusių Dubčeko šalininkų.

"Pavergtųjų Europos Tautų Seimas, atstovaudamas laisvajame pasauly neginčijamas teises Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Rumunijos, ir Vengrijos, būdamas giliai sukrėstas nekaltų gyventojų persekiojimu komunistų valdomose Lietuvoje ir Čekoslovakijoje, prašo Tamstos krelptis į Sovietų Sąjungos vyriausybę ir jos satelitinį režimą Prahoje, siekiant, kad jie gerbtų J. Tautų Chartos ir Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos dėsnius.

TOTORIŲ PASTANGOS GRĮŽTI Į KRYMĄ

"New York Times" rugpj. 18 laidoje įdėjo svarbų Hedrick Smith straipsnį apie totorius, Sovietų Sąjungoje slekiančius grįžti į jų tėviškes. Pagal Maskvoje gautas totorių žinias, vienoje peticijoje su apie 20, 000 parašų totoriai prašo Kremliaus leisti jiems grįžti prie Juodosios jūros krantų, gi kitose peticijose, su 18, 000 parašų, kom. partijos Politbiuras ir sovietų vyriausybė prašomi "liautis vykdyti politinį terorą ir tautinį totorių diskriminavimą Kryme". Totoriai prašo jiems Kryme suteikti autonomines sąlygas.

Kanados premjeras Pierre Trudeau, pasiskelbęs, kad parlamento rinkimai turės įvykti ateinančio spalio 30 d.

Pranas ir Algirdas Brazinskai Turkijos teisme Ankaroje, kaltinami dėl lektuve stiuardėsės nužudymo. Šią foto įsidėjo turkų laikraščiai.

Kaip žinoma, Stalino laikmečiu, po 1945 m. visi Krymo totoriai buvo apkaltinti bendradarbiavę su naciais, ištremti ir reabilituoti 1967 m. Apie 300, 000 Krymo totorių tebegyvena, ištremti, vid. Azijos respublikose: Kazachstane, Uzbekistane ir Tadžikistane. Per penkerius pastaruosius metus leista sugrįžti į Krymą vos 2, 000 totorių šeimų. Esą, beveik visi totoriai sutiktų grįžti. Totoriai skundžiasi sovietų terorą - jis reiškėsi ypač š. m. birželio mėn. ir anksčiau. Gegužės 18 d. jie tradiciniu būdu norėjo kapinėse pagerbti 100, 000 totorių, žuvusių Stalino įsakytų išvežimų metu, bet tai buvo uždrausta.

Totorių nuomone, sovietų režimas nesutinkas leisti jiems masiniai grįžti į Krymą, nes jų buvusios sritys dabar apgyventos ukrainiečių ir rusų ir, savo ruožtu, totoriams išvykus iš Uzbekistano, nukentėtų šio ūkis...

KANADOS

• KANADA susirūpinusi savo užsienio prekybos neigiamu balansu. Ypatinai negatyvi padėtis prekyboje su Japonija. Tuo tarpu, kai iš Kanados japonai labai mažai perka, bet į Kanadą Japonija įgabena vis daugiau ir daugiau prekių. Bręsta nusistatymas artimiausioje ateityje siekti lygsvaros preky-

boje su visomis šalimis, o ypatinai su Japonija.

• QUEBECO būsimuose rinkimuose žymų vaidmenį turi atlikti, pagal spaudos spėjimus, buvęs teisingumo ministeris Claude Wagner. Jis stengėsi užimti vadovaujamas pozicijas Quebec liberalų partijoje, bet pralaimė jo buvusioje konvencijoje. Dabar jis dirba su konservatoriais. Žymiuoju konservatorių kandidatu Ontarijo provincijoje turėtų būti Allan Lawrence.

• PIERRE TRUDEAU, Kanados ministeris pirmininkas netrukus rengiasi aplankyti Kinijos sostinę Pekiną. Jis buvo gavęs šį kvietimą dar pavasaryje bet iki šio laiko dar nebuvo nurodyta vizito diena. Dabar Pekine viešai pranešta, kad Kanados ministeris pirmininkas Trudeau netrukus ten atsilankys.

• KANADOJE įvyksta tarptautinis geografų suvažiavimas, į kurį suvažiuoja iki 3000 delegatų iš 70 valstybių. Sovietai atsiunčia 40 žmonių delegaciją. Daugumas susirinkimų įvyks Montrealio universitete.

• KANADOS taisyklės imigrantams, kurie geidžia čia pastoviai apsigyventi, kaip pranešta teisingumo ministerija, žymiai bus palengvintos. Pirmoje eilėje bus palengvinta apsigyventi

tiems svetimšaliams, kurie turėjo sunkumų dėl savo sveikatos, kaip pavyzdžiui dėl epilepsijos ar polio.

• SU ALGERIA Kanada pasirašė sutartį dėl pardavimo javų ateinančiais penkiariais metais. Algeria pirs 18 milijonų bušelių.

• Kanados užsienio reikalų ministeris Sharp, būdamas Kinijos sostinėje Pekine iš Chou-en-lai patyrė, kad Kinija ir ateltyje daugiausia pirs grūdus Kanadoje. Ryžiai yra brangesni, o kviečiai tarptautinėje rinkoje pigesni. Tad Kinija norėdama daugiau uždirbti dalį savo ryžių kartais parduoda ir perka pigesnius kviečius.

Turkijos moteris prižiūri aguonas iš kurių gaminami narkotikai ir iš kurių gaunamas didelis pelnas.

Rusų rašytojas Solženicinas, gavęs Nobelio premiją, ruošėsi vykti į Stokholmą ir premijos įteikimo šeimai 1970 metais gruodžio 10 d. buvo numatęs pasakyti, kaip priimta, laureto kalbą. Kaip žinia, sovietų valdžia sutrukdė jo šią kelionę. Parengtoji kalba nebuvo pasakyta. Bet dabar Švedijoje toji kalba paskelbta. Čia duodame būdingesnes jos ištraukas:

Solženicinas pradėjo savo kalbą patetiškai. Jis pastebėjo, kad jam pasikelti į šią estradą, kurioje rašytojas, būdamas Nobelio premijos laureatas, gali kalbėti tik vieną kartą savo gyvenimą, teko pasikelti ne tik trimis ar keturiomis pakopomis, bet jam reikėjo nugalėti šimtus, o gal ir tūkstančius pakopų. Tos pakopos buvo sunkiai įveikiamos, apleidusios, jis ėjęs iš patamsio ir šalčio, kur jam nebuvo lemta išverti, tuo pat metu tūkstančiai kitų, gal tvirtesnių ir talentingesnių žuvo. Jisai kai kuriuos jų pažinojęs GULAG koncentracijos stovyklose. Baimėje dėl savo ir kitų likimo jis ne su visais negalėjęs kalbėti. Vieni tų autorių jau buvo žinomi ir turėjo gerą literatūrinį vardą, o kiti dar niekam negirdėti, bet talentingi. Ir didžioji dauguma iš tos prarajos neišsigelbėjo. Ten žuvo ištisa nacionalinė rusų literatūra. Jie neturi nei savo kapų, nei ženklų tuose kapuose, jie palaidoti krūvoje su kitais, tik pririšus prie jų kojos didžiojo prišto jiems skirtą numerį. Kas liko gyvas, tai tik tie, kurių atsitiktinai nepastebėjo. Iš tolo neįmanoma suprasti, kokia vergija ten viešpatuoja. Vienoje pasaulio dalyje vyksta protestai ir streikai, o kitoje dalyje vergiškas paklusnumas.

Solženicinas aiškino, kad pasaulyje ne vienodai vertinami daiktai ir įvykiai. Jeigu, sakysim, ironiška šypsena ar koks gestas jus įžeidžia vienu atveju, tai žiaurus sumušimas gali būti kitu atveju laikomas tik nevykusi špota. Įvai-

riu būdu vertinamos ir bausmės. Jeigu kelių mėnesių kalėjimo bausmė kai kalinis geria pieną ir valgo bulkutes sukelia pasipiktinimą vienur, taikytur, 25 metams kanclagerio atskira kamera, kur sienos padengtos ledais, o kalinys paliekamas vienuos baltiniuos, toli esantiems nesudaro jokio įspūdžio.

Bet literatūra turi nuostabią savybę. Nors tautos gyvena įvairiose sąlygose, nors jos turikiekviena savotišką charakterį, bet vienos tautos gyvenimo patyrimai literatūros pagalba tiksliai perduodami kitoms tautoms. Gyvenimo pamokos, kurias patyrusios yra vienos tautos pasidaro prieinamos ir kitoms tautoms. Literatūra perduoda vienos kartos patyrimus kitoms kartoms. Literatūra perduoda žmonijos istorija tokioje kondensuotoje formoje, kuri yra laisva nuo melo ir iškraipymų.

Bet nelaiminga toji tauta, į kurios literatūra pradeda kištis politika diktuoti rašytojams kaip reiklia rašyti. Politinių tikslų siekdama, valdžia užgniaužia tautos širdį, tautos atmintis sudraskoma į skutus.

Tauta netenka savo sąmonės, nustoja dvasinio vieningumo.

Nors žmonės vartoja tuos pačius žodžius, bet jie savo tarpe jau nesusikalba.

Ištisos kartos gyvena tylėdamos. Žmonės nedrįsta pasireikšti, jie negali kalbėti savo tarpe, jie nieko nepalieka savo ainiams. Rašytojai kurie esti priversti tylėti, pergyvena savo tragedijas, bet jų tragedijos sutampa su visos tautos tragedija. Jeigu rašytojas netenka teisės laisvai kalbėti apie savo dvasinius išgyvenimus, jis palaidojamas dar gyvas būdamas. Kaip skaudu, kad pasaulyje akiplėšiškai išgalėjo toks įsitikinimas, jog politiniais sumetimais valdžia gali daryti viską, ką tik nori, o teisėtumas pasidaro bejėgis.

Aleksandras Solženicinas

Civilizuotasis pasaulis serga pavojinga liga. Kiekvienas rūpinasi asmeniniu gerbūviu ir siekis materialinių turtų bet kokia kaina.

Panašių nuotaikų žmonės šiandien sudaro ligonius. Jie linką pasilikti

pasyvus ir skuba traukti atgal, kai tik sutinka kokią kliūtį. Žmonės šiandien užmiršta, kad tik pasiaukodamas gali pasiekti pergalės. Šiandien pasaulis suskaldytas. Gauti žinias, kas dedasi plačiame pasaulyje vis darosi sunkiau.

Prieš ketvirtų šimtmečio įsisteigė Jungtinės Tautos. Žmonija tikėjo, kad jos išgelbės mus iš esamos suirutės. Bet amoraliniame pasaulyje ir tos pačios Jungtinės Tautos pavirto amoraliine organizacija. Šioje organizacijoje ne tautos dalyvauja, bet atskirų valstybių vyriausybės, vienos jų laisvaimišrinktos, kits varų įsitvirtinusios ir smurtu valdančios savo tautas. Jungtinėse Tautose labai uoliai saugoma laisvė vienu tautų ir visai nepaisoma kitų tautų paverkta būklė. Jungtinėms Tautoms

nepavyko Žmogaus Teisių deklaraciją, didingiausią jų paskelbtą dokumentą, padaryti privalomu visoms valstybėms ir visoms vyriausybėms.

Kokį vaidmenį vaidina rašytojas šiame žiauriame suskaldytame pasaulyje? Rašytojas nėra nešališkas stebėtojas visų įvykių ir to viso pikto, kas dedasi jo tautoje. Juk jis yra dalyvis visų veiksmų, kurie daro žalą jo šalies žmonėms. Jeigu jo šalies tankiai nuvyko į svetimą kraštą ir sutriuškino kitos tautos laisves troškumus, tai rašytojo veide neišdildomai pasiliks tos kraujo dėmės.

Rašytojai gyvendami įvairiuose kraštuose turi tokius pačius jausmus. Dideliu džiaugsmu teko patirti, kad tuo metu, kai vieną rašytoją ištinka nelaimė, tai kiti gelbsti.

PROF. ANTANO SALIO LIETUVIŲ KALBOTYROS STIPENDIJA

Profesorius dr. Antanas Salys labai sielojasi lietuvių kalbos išlaikymu išsivijoje. Dažnai tuo klausimu jis yra reiškęs savo nuomonę viešuose pokalbiuose ir spaudoje. Betgi pats išpuodingiausias yra paskutinis jo pasisakymas. tartas vos dvidešimt dienų (1972. VIII. II) prieš mirtį. Tuomet Lietuvių fotoarchyvai ruošiant dokumentinį prof. Salio filmą, Profesorius buvo paprašytas tarti savo kaip kalbininko ir lietuvių pagėdavimą. Štai jo žodžiai:

Mano didžiausias troškimas, linkėjimas yra, kad lie uviškoji šeima išlaikytų gyva senutę mūsų gražią kalbą ir ją perduotų ateinančioms kartoms, kad jaunoji mūsų karta ne tik patriotiškai šoktų, dainuotų, bet ir kalbėtų skambia lietuviška šnektą. Lietuviškai nebemokančiam Lietuva ne tik tolima, bet ji bus ir svetima.

Dirbdamas Pensilvanijos universitete, esu nemažai prisidėjęs prie specialistų paruošimo, kurie dirba ir baltistikos srityje. Gaila, jų tarpe lietuvių kan-

didatų neturėjau. O vistiek, kodėl iš mūsų jaunosios kartos negalėtų kada gimti ir lietuvių kalbininkų? Tėvynėje lietuvių kalbos tyrimo darbas varomas plačiai ir šakota vaga. Dirbama, kaip pats mačiau, su dideliu entuziazmu ir užsidegimu. Tik kad tas užsidegimas ir entuziazmas nebūtų užgesytas šiaurais rytų vėjo. Vis kažkaip prisimenu šūkį, kurį Jonas Jablonskis buvo padėjęs skaitymų knygoje, išleistoje Petrapilyje 1916 metais, skirtoje mūsų tremtiniams, pavadintoje "Vargo mokykla". Ten tas šūkis skamba šitaip: "Nedidelė garbė svetimomis kalbomis kalbėti, bet didi gėda - savosios gerai nemokėti".

Profesoriui Antanui Saliiui mirus (1972. VII. 31), jo šeima, artimieji ir bičiuliai įsteigė jo vardo stipendiją akademiniams lietuvių kalbotyros studijoms, skiriamą išsivijos lietuviui.

Stipendijos administravimo ir skyrimo komisiją sudaro:

Profesoriaus našlė Sofija Salienė,
dr. Antanas Vasys, artimas Profesoriaus kolega,

dr. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M., Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos atstovas,

dr. Vincas Maciūnas, Lituanistikos Instituto atstovas,

dr. Kostas Ostrauskas, Prof. Antano Salio šviesų atminimą pagerbti norinčius ir lietuvių kalbos puoselėjimu besirūpinančius kviečiame paremti šią stipendiją. Įnašus prašome šiųsi šiuo adresu:

A. Salys Scholarship Fund
Liberty Federal Savings & Loan Association
204 N. Broad Street
Philadelphia, Pa. 19102.

ŠIAURIES VIETNAMAS paskelbė, kad bus paleisti JAV 3 belaisviai lakūnai.

Spaudos sekret. Ziegleris spaudai pasakė, kad Nixonas džiaugiasi trijų lakūnų paleidimu, bet Š. Vietname esą dar daug Amerikos belaisvių, ir būtų gerai kad Hanojus pagaliau visus juos paleistų. JAV to siekia ir sieks ateityje.

Lakūnai bus paleisti atrodė, tik po kelių savaitių, nes nuskridę JAV lėktuvai jų paimiti į tam tikrą vietą, lakūnų nerado.

PRIEŠ 50 METŲ

P. LELIS

(ATSKIRI EPIZODAI IŠ 1915 LIETUVOS OKUPACIJOS)

HINDENBURGAS PANEVĖŽYJE

Vokiečių karo frontas apie metus buvo sulaikytas ties Ryga, kuri paimta tik 1917 m. rudenyje. Tais metais vykdamas į Rygos frontą vyr. vokiečių kariuomenės vadas rytuose (Oberbefehlshaber Ost) Hindenburgas buvo sustojęs Panevėžyje ir nakvojo Rosako viešbutyje. Jis atvyko traukiniu 10 val. vakaro. Gatvė nuo stoties buvo apstatyta kareiviais su degančiais žibintais, o turgavietėje (miesto centre) stovėjo išrikiuoti kareiv-

viai su orkestrais. Išlipęs iš mašinos senas feldmaršalas su savo svita apėjo kareivių kolonas ir jam stabtelėjus, pasigirsdavo kareivių šūkių. Apėjęs visas kolonas jis sugrįžo su savo svita prie viešbučio ir stovėdamas ant šaligatvio, prėmęs igulos parašą užlipo į antrą aukštą nakvynėi.

Vyriausiu Lietuvos okupacijos valdovu buvo kunigaikštis Isenburg-Birstein, kuris pradžioje gyveno Kaune, o paskui, padidėjęs jo valdomai teritorijai, persikėlė į Vilnų.

Vyriausioji karo vadovybė Rytuose (Ober-Ost) Hindenburgas, Ludendorfas ir gen. Horffmann pradžioje irgi buvo apsigyvenę Kaune, bet frontui nutolus, jie perkėlė savo būstinę į Lietuvos Brastą (Brest Litovsk). Gen. Hoffmann, buvęs karo atstovu Rusijoje, daugiau išmanė apie Rytų politiką ir jis buvo L. Brastos sutarties architektu. Kunigaikštis Isenburg išleido gausiai iliustruotą knygą apie Lietuvą, kiek atsimeņu, jos pavadinimas buvo berods "Bildern aus Litauen".

— o —
Lietuvos atsikūrimo metu buvo pakankamai gausiai atsistatčiusios valstybės priešų. Kovoti teko keliais frontais. Bet bermontininkų gajų susitelkimas buvo pavojingiausias, kadangi jie atsirado staigiai. Vaizde matome jų vieną raitelių dalinį Lietuvos laukuose.

— o —

GINNAZIJOJE

Vokiečiams okupavus Lietuvą, 1915 m. rudenį buvo įsteigta Panevėžyje "Saulės" gimnazija. Vokiškai vadinosi "Realschule" (tokia iškaba buvo prikalta). Rusų laikais veikusi septynių klasių realinė mokykla buvo evakuota Rusijon, o jos rūmus užėmė vokiečių karo ligoninė.

Nors dauguma tos naujos gimnazijos mokytojų buvo lietuviai, bet pradžioje visi dalykai buvo dėstomi rusų kalba. Tik 1916 m. rudenį pradėta dėstyti lietuviškai. Gimnazijos direktorė buvo dar jauna ponija Marija Putramentienė-Geigaitė, vėliau Giedraitienė. Jos vyras, rusų karininkas, neužilgo žuvo Kaukazo fronte ir ji dėstydamas istorijos pamoką pasisakė savo skausmą. Vėliau ji visą laiką buvo mergaičių gimnazijos direktorė.

Inspektorius buvo jaunas studentas K. Bizauskas dėstęs lietuvių ir lotynų kalbas. Jis tebedėvėję rusų studentišką uniformą — mėlynas kelnes, juodą švarką su dviem eilutėmis spindinčių sagų ir rudą barzdą. Jis buvo labai draugiškas su mokiniais — kartu maudydavomės Nevėžyje ir nešdavom diržą. Kiti lietuviai mokytojai: Bučas, Petroliūnas (abu tapę vėliau med. daktarais) dėstė gamtą, fiziką, geografiją, o K. Špokas — matematiką. Vokiečių kalbai dėstyti buvo pakviesta iš Vokietijos Fraeulein Stulz. Ji buvo labai gyva kviesdavo į gimnazijos vakarėlius vokiečių karininkus, kurie gėrėjosi lietuviškomis dainomis. Muz. V. Paulauskui diriguojant, traukėm tada — "Ant tėvelio dvaro", "Girioj, kur aidas skamb" ir kitas tuometines dainas. Tame mūsų chore K. Bizauskas traukė bosu, o Kazys Inčiūra... sopranu — kartu su mergaitėmis. Kai šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, per gegužines pamaldas užtraukdavome "Mes trokštame Dievo, o Marija", tai atrodė, kad didžiosios navos skliautai siūbuoja. (Mūsų chorvedis V. Paulauskas buvo tos bažnyčios vargoninku). Lenkiška publika su pavydu klausėsi tos giesmės — paskui jie išmoko ją

Vytautas Alantas.

PORTRETAS

— Ponija Izabele, — tarė linksmi vikaras, kai visi susėdo, — tamsta ten nutapei imperatorių, gal diktatorių, gal karvedį, žodžiu, labai smarkų vyrą, pasinešęs kovoti su nevidonais. Portretas man labai patiko. Tamstos teptukas tikrai dieviškas, ponija Izabelė. Aš manau, jei tamsta tapytum mane, tai tikrai padarytum panašų į popiežių.

— Tamsta žinai mūsų žmonių išmintį: iš spalių virvės nenuvysi, — Iza šypsojosi. — Portretas turi būti toks, koks yra žmogus.

— Sakyk, kunige, — įsiterpė į pokalbį šeimininkas, — kaip tamstai šovė galvon palyginti pono Sintauto portretą su diktatoriumi?

— Nežinau, tokį jis man padarė įspūdį. O gal pats portreto modelis galėtų mums kai ką paaiškinti? — vikaras kreipėsi į Sintautą.

— Ką aš galėčiau paaiškinti? Portretas ponios Izos kūrinys, ne mano: jis kalba pats už save.

— Ar tamsta juo patenkintas? — vėl paklausė kun. Simnas.

— Žinoma, patenkintas, labai patenkintas. Man rodos, kad ponija Iza pagauliai išryškino mano būdo bruožus. Aš mėgstu plačias erdves ir drąsius skrydžius. Mokydamasis geografijos, aš visada buvau smalsus pasidairyti už Lietuvos valstybės ribų, o studijuodamas istoriją, visada žavėjaus ir, tiesą

sakant, šiandien tebesižaviu Lietuvos imperijos platybėmis: man visada buvo malonu atsigaivinti imperinių platybių erdvėse...

— Nemanau, kad būtų išmintinga gyventi iliuzijomis ir svaigintis imperiniais mitais, — pamokančiai pastebėjo Urbaitis.

— Šiuo atveju aš nesidairau svetimų išminčių nuomonės, — šaltai pastebėjo Sintautas. — O pagaliu ar daug kas iš mūsų nesisvaigina krikščionybės padavimais ir mitais?

— Palaukite, palaukite, ponai, — įsikišo į ginčą vikaras, — jūsų ginčas įdomus, bet, man rodos, gerbiemieji, nukrypote nuo temos. Mes čia susirinkome ne kažkokių didelių problemų spręsti, o draugiškai pasikalbėti apie meną. Mano nuomone, kiekvienas menininkas turi savo "užnugarį", pasakyčiau, „apkasus“, už kurių pasislėpęs nori užkariauti visuomenę. Juk menininkas turi visuomenę „nugalėti“, turi ją pavergti savo burtais, nes kitaip jis bus blogas menininkas. Mums būtų smalsu išgirsti, iš kokių „apkasų“ išėjo į kovą ponija Izabelė? Kokie buvo jos įkvėpimo šaltiniai, tepant pono Sintauto portretą?

— Pono Sintauto novelė apie kun. Strazdelį, — atsakė ji nedelsdama, lyg iš anksto būtų pasiruošusi į tokį klausimą atsakyti.

— Novelė apie kun. Strazdelį? — nustebo Urbaitis. — Ką bendra turi ta novelė su portretu?

— Labai daug — atsakė Iza. — Kun. Simnas teisybę sako: menininko kūryba turi būti atremta į

lenkiškai ir po mūsų pamaldų giedodavo ją lenkiškai. K. Bizauskas dar 1917 m. buvo išrinktas į Lietuvos Tarybą ir dažnai važinėdavo į Vilnių – rečiau gimnazijoje besirodė.

Tais metais lietuviai surengė pirmąjį viešą vaidinimą "Gedimino sapną" Montvilo teatre, kur buvo vokiečių karių kinas – Etappen Lichtspiele. Masiulio knygyne lange ilgą laiką kabėjo didelis plakatas su užrašu "Gediminstraum", tai daug ir vokiečių kareivių atėjo į tą vaidinimą. Visi tvarkdariai buvo vokiečiai-kariai.

TRŪKSTA MAISTO

Jau 1917 m. rudenio pabaigoje maisto trūkumą. Iš kaimo atvežta duona nebeturėjo skonio, nes į miltus buvo maišoma įvairūs priedai. Mėsos ir sviesto vis rečiau bemaitydavom. Moterys, kurios dirbo vokiečių ligoninėse ir skalbyklose, parsinešdavo arklinos konservų. Ypač didelis trūkumas buvo druskos, cukraus ir žibalo. Naudojom karbito lempas. Mūsų kaimą vokiečiai apiplėšė už neatidavimą rekvizicijų. Vieną dieną atvyko būrys vokiečių, išsiskirstė po kiemus, lino į svirnius, kamaraus ir ką rado nepasleptą – pasiėmė. Grūdus iš aruodų susipylė į maišus – išsivežė. Paliko tik mažą kiekį sėklai. Mūsų žmonės jau buvo išmokę viską nuo vokiečių slėpti. Tvartai turėjo slaptus gardus, svirniai – slaptus aruodus, o vežimai – dvigubus dugnus. Mėsą dėdavo į kubilus ir apkraudavo daržinėje šiaudais.

Nežiūrint, kad patlems trūko maisto, mūsų kraštą užplūdo vadinami "vilenski", nuo kurių lankymosi durys neuždarydavo. Tai buvo Vilniaus miesto ir krašto gyventojai, kurie jautikrai badavo. Daugiausia atėdavo lenkiškai kalbančios moterys. Jos verkdamos prašydavo ką nors iš maisto joms parduoti. Jų siūlomų ostmarkių niekas nenorėjo imti, bet mūsų moterys susigundydavo, jei vilnietės parodydavo kokį miestišką daiktą – seną rūbą, karolius, apyrankę ir t. t.

Už tai jos gaudavo keletą klausių, bryzą lašinių ar puskepalį duonos.

Be šių bėdų, ūkininkus, gyvenančius prie miškų ar toliau nuo didesnių kelių, vargino vadinamieji "plienėkai". Tai plėšikų gaujos, susidariusios iš pabėgusių rusų belaisvių ir vietinių banditų. Daugiausia jų atėdavo nakty, apiplėšdavo ūkininkus, o jei kuris priešindavosi, tai nužudydavo. Jie iš savo agentų sužinodavo, kuris gyventojas turi auksinių rublių, tai atvykę kankindavo, pvz.: sivilinant padus, kol tas pasakydavo, kur paslėpti pinigai. Gavę pinigų, vistiek nužudydavo, kad negalėtų pasiskusti vokiečiams. Bet vokiečiai laikėsi pasyviai – jie negaudė banditų ir neleido žmonėms laikyti ginklo.

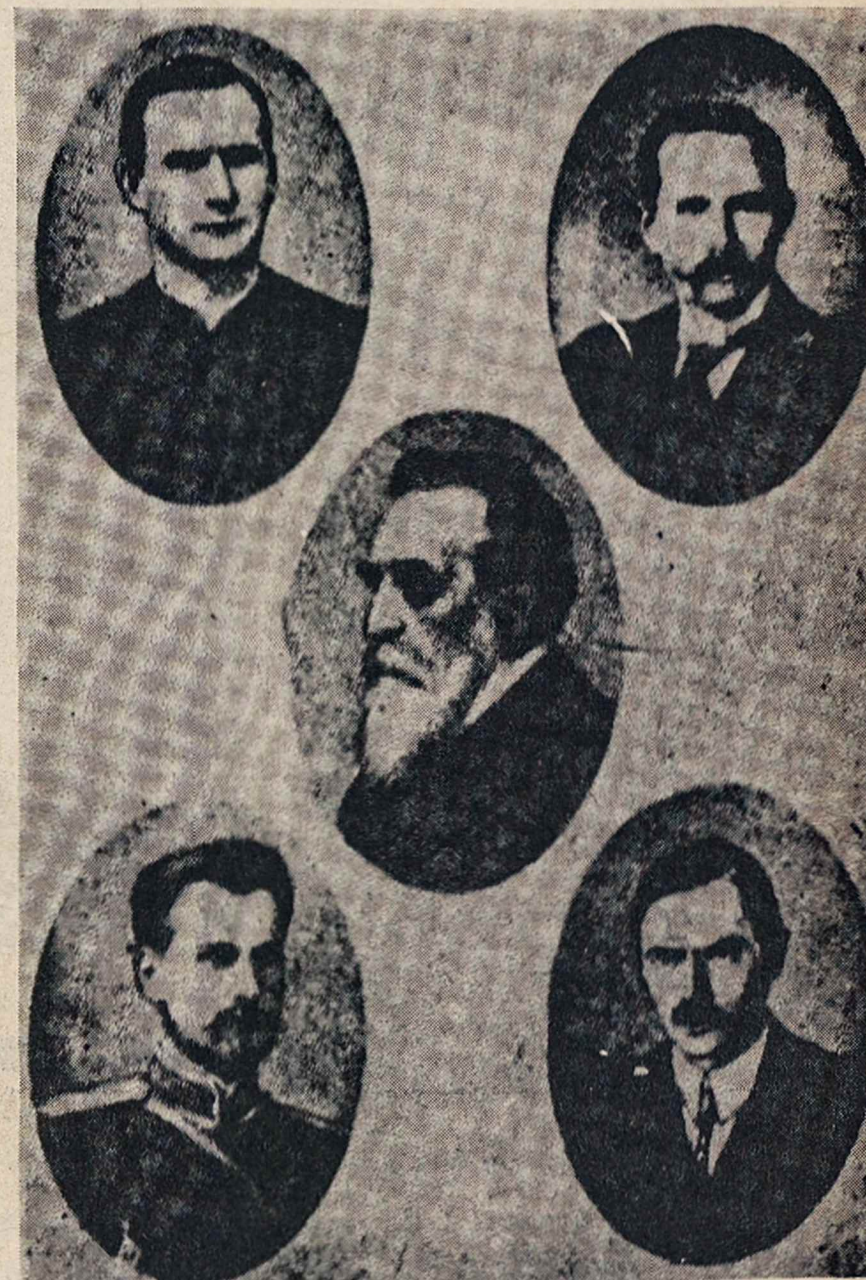
BAŽNYČIOS PAVĖSYJE

Vokiečių okupacijos metu lietuviškas gyvenimas sukosi apie Šv. Petro ir Povilo bažnyčią (Katedra dar nebuvo užbaigta statyti). Visą lietuvišką veikimą palaikė kunigai, o ypač klebonas kun. J. Stakauskas. Jis su K. Bizausku įsteigė gimnaziją ir muzikos mokyklą. Kiti kunigai: Ignatavičius, Žitkevičius, Liepa, Milvydas, Macijauskas – mokytojavo, kapelionavo, vedė šalpos ir prieglaudų reikalus ir t. t. Klebonas palaikė gerus ryšius su vokiečių administracija per vokiečių karo kapelioną. Prisimenu to stambaus vyrų veidą, kurį kasdien sutikdavau einant jam laikyti rytines pamaldas vokiečių kareiviams mūsų bažnyčioje.

Šios bažnyčios rajone (senamiestyje) gyveno daugiausia gimnazijos mokiniai, kuriuos laikė šeimininkės, pačios iš to gyvenamos.

1918 m. pradėjo lietuviai grįžti iš Rusijos. Juos lengva buvo atskirti nuo vietinių, nes jie dėvėjo savotišką uniformą: "Kerenskio" frenčą, "galife" kelnes, "Lenino" kepurę. Jie parsivežė iš Rusijos revoliucinę dvasią ir sekmadieniais bažnyčios aikštėj aiš-

kindavo vietiniams apie naują "rojų" žemėje. Kartais jų aiškinimai sukeldavo ginčus ir privedavo prie muštynių, bet niekas į tai nekreipdavo dėmesio. Policijos nebuvo, o vokiečiai į žmonių susibūrimus prie bažnyčios – nesikišdavo. Šalia mūsų buto, antrame aukšte gyveno kita mokinių grupė ir vieni iš jų, Teofilis Tilvytis (vėliau tarybinis poetas), buvo susižavėjęs Rusijos revoliucija ir mums aiškino iš Rusijos atvežtų idėjų prasmę, bet jos atrodė mums svetimos ir užsidarydavom langus. Mūsų butas buvo prie bažnyčios aikštės, antrame aukšte, tai patogiau buvo stebėti ten vykstančius mitingus.

Didžiojo Vilniaus Seimo prezidentai: Pr. Būčys, A. Smetona, J. Basanavičius, J. Stankūnas, S. Kairys.

kokią nors idėją arba pasaulėžvalgą. Ką norėjo atvaizduoti ponas Sintautas savo novelėje? — aš klausiau save ir mažiau, kad tarp jo vaizduojamųjų laikų ir mūsų gadinės esama daug panašybių. Atsimenate, Strazdelį jis vaizduoja, kaip maištininką su rištomis rankomis. Šiandien tokių maištininkų su rištomis rankomis ir sučiuptomis lūpomis milijonai. Kitas jo didvyris, kipšas Jaujinis, yra provokatorius. Tokių pasalkandžių niekšų niekada netrūko, netrūksta jų šiandien ir Lietuvoje. Jis gundo Strazdelį griebtis smurto prieš ponus, bet, pajutęs pavojų, tuojau pats pasišalina. Strazdelio „sukrūtą plieną“, tai yra dvasioje paruoštą kerštą ima vykdyti Perkūnas — jis padega grafo dvarą. Rūpintojėlis pono Sintauto novelėje tyli, bet ar jis netyli ir šių dienų tikrovėje? Jis tyli Lietuvos pakelėse, tyli ir Jo vikaras šiame pasaulyje: kryžiaus karo prieš smurto viešpačius jis skelbti nedrįsta. Kiek šiandien yra Lietuvoje dantimis griežiančių strazdelių, tyliai kenčiančių rūpintojėlių ir suoslių klastūnų, spėdžiančių spąstus savo broliams? Žodžiu, vergijos didžiosios problemos neišsprendė nei Strazdelis, nei Rūpintojėlis, nei Jaujinis: ją išsprendė Perkūnas, kuris Sintauto novelėje išvestas kaip didysis partizanų: prieš jėgą autorius pastato jėgą. Tai yra partizaninės kovos pagrindinis principas.

— Gal ir taip, bet sakyk, ponai, ką ta filosofija turi bendra su kolegos Sintauto portretu? — vėl paklausė Urbaitis.

— Labai daug. Iš pono Sintauto novelės maty-

ti, kad autorius desperatiškai ieško išeities iš užburto rato. Jei Rūpintojėlis yra baudžios gadinės simbolis, jei Petro Rimšos Vargo Mokykla yra tautinio atgimimo prasmuo, tai mūsų gadinės simbolis yra, be abejo, kovojąs partizanas. Pono Sintauto portretą aš stengiausi nutapyti partizaniniu stiliumi, jei taip galėčiau išsistarti. Kas pažįsta pono Sintauto raštus ir jo visuomeninę veiklą, tas, manau, supras, kad jis yra veržli asmenybė. Aš toli gražu nesimagariauju iliuzija, kad man būtų pavykę visu šimtu nuošimčių perkelti pono Sintauto charakterį ant drobės, — pagaliau, aš niekada nesu patenkinta, ką nutapau, — bet jei kun. Simnas sakosi pono Sintauto asmenybės veržlumą pastebėjęs portrete, tai aš daugmaž patenkinta savo darbu.

Sintautas neatitraukė akių nuo Izos, jai kalbant. Slėpdamas savo žavą, jis ieškojo kokios nors atmainos jos veide po scenos rūsyje, bet nieko negalėjo pastebėti: ji maloniai šypsojosi, ir jos didelėse akyse glūdėjo įprastinė rimtis. Ji laisvai sėdėjo su kryžiauvusi kojas, laikydama cigaretę ilgais plonais pirštais. Ta jos ramybė ir laisva elgsena labai trukdė išsiskleisti jo svajonėms ir ateities planams. Jam dingsėjo galvoje, kad jo gyvenime atsiskleidė nauja era, kad Izos meilė nušvies jo pilką buitį, kad jis dar patirs didelių meilės išgyvenimų bei kūrybinių polėkių, tačiau Izos laikysena jam kėlė didelių abejonių. Jis tik tiek telaimėjo, kad tą vakarą prikalbėjo ją ruošti savo kūrinių parodą ateinantį pavasarį.

PABAIGA.

* KULTŪRINIS PUSLAPIS *

BALYS DVARIONAS MIRĖ

Balys Dvarionas – tema labai plati. Laikraštinis straipsnelis šios temos neišsemia. Ir reikėjo apie Dvarioną kalbėti jam gyvam esant. Jis savo gyvenimu ir darbu nusipelnė visuotinio lietuvių kultūrininkų dėmesio. Dabar gilko pareiga, prie šviežiai supilto kapo kalbėti liudnu balsu.

Ankstyvesniais laikais Lietuvoje muzikinis gyvenimas telkėsi aplink bažnyčias. Pirmieji mūsų tautinės muzikos kūrėjai išėjo iš vargonininkų luomo. Vienas tų pirmųjų muzikų atskirai nuo bažnyčios išaugusių buvo Balys Dvarionas, nors jis buvo taip pat vargonininko sūnus.

Vienas būdingiausių Balio Dvariono asmeninių bruožų buvo jo pasiūlymas savo sugebėjimais ir savo jėgom. O šį pasiūlymą lydėjo ir visų jį supančių veikėjų pasiūlymas Balio Dvarionui, ir sudėjas jam viltys, kad jis daug žadantis muzikas. Kada jis buvo dar jaunutis, pasirodęs Kauno padangėje, buvo sutiktas nuostabių aplankumų. Šį kartą jis įdėjo į tuometinį meno pa-

saulį, sklandžiai išsiterpdamas į visą besišakojantį veikimą. Pažymėtina, kad jį priėmė visi išskestomis rankomis. Jeigu kai kurie muzikai apsiribodavo tik profesijos žmonėmis, tai Balys Dvarionas visur buvo savas. Jis draugavo su

poetais, aktoriais, žurnalistais ir visus gerai pažino.

Tai buvo "gyvasis sidabras" ir gyveno nuolatiniame akcijoje. Jis nekalbėjo ramiu tonu, o visada jautriai ir įtikinančiai. Jis turėjo idėjas ir sumany-

mus, kuriuos pirmo vykdėti, jeigu ne šiandien, tai kada nors ateityje. O toji ateitis šviesi ir neapsakomai daug žadanti. Bet taip jis pats tikėjo.

Bus laikas ir bus progos ir Balio Dvariono muzikinė kūryba bus pagrindai įvertinti. Jis be abejonės užims vieną žymiųjų vietų Lietuvos muzikinėje kūryboje. Tai visada nesunku bus atlikti, nes apie tai liudys jo konkretūs darbai. Tačiau Balys Dvarionas turi ir kitus nuopelnus, kurie mažiau apčiuopiami. Jis savo dinamizmu į Lietuvos muzikinį gyvenimą įnešė daug gyvos akcijos, nedėkingi žmonės kartais tokius dalykus linke prisiūti.

Kažkur teko skaityti apie "Dvarionų dinastiją". Taip tikrai galima išsireikšti nes visa nuostabi kūrybinga ir muzikali Dvarionų šeima sudaro savotišką dinastiją. Tačiau šios dinastijos galia buvo ir pasiliks Balys Dvarionas.

O kiek Balys Dvarionas turėjo draugų, tai jis pats greičiausia nesuskaitė. Būdavo aplanko Balį poetas Kazys Binkis su savo draugais ir pianistas Dvarionas valandomis groja,

Shopena, Bramsa ir Debussy, dosniai vaisindamas muzika tuos, kurie jo manymu sugeba ją vertinti ir branginti.

Muzika Balio Dvarionui – tai jo gyvenimas. Todėl jam sunku buvo suprasti, kaip gali būti žmonės, kurie nemylėtų muzikos.

Balys Dvarionas gimė 1904 m. Liepojoje, Latvijoje. Baigė Leipzigo konservatoriją. Profesoriavo konservatorijoje dirigavo simfoniams orkestrams, buvo dirigentu Kauno Vals. teatre. Sukūrė daug muzikos kūrinių, uoliai dalyvavo Lietuvos muzikiniam gyvenime Vilniuje rugpjūčio 25 d.

PROF. DR. A. AVIŽIENIO DARBAI

Pasauliniu mastu pasižymėjęs lietuvis mokslininkas prof. dr. Algirdas Avižienis, Kompiuterių mokslo departamento vice-pirmininkas Californijos universitete Los Angeles mieste, jau eilę metų dalyvauja, aktyviai pasireikšdamas, įvairiose tarptautinėse konferencijose. Š. m. gegužės 16–18 d. prof. Avižienis dalyvavo Atlantic City kompiuterių konferencijoje.

Š. m. rugsėjo 12–14 d. Avižienis dalyvaus "Compcon 72" – šeštoje metinėje kompiuterių sąjungos tarptautinėje konferencijoje San Francisco. Joje jam teks svarbios techninės programos vedėjo pareigos.

Žurnalas "Computer", š. m. liepos – rugpj. mėn. laidoje įdėjo biografines žinias apie dr. Avižienį ir apie jo pasiekimus. Mokslo karjerą jis pradėjo Illinois, Urbanos universitete, vėliau persikėlęs į Kaliforniją. Šalia kitų atžymėjimų, dr. Avižienis 1969 m. buvo padovanotas NASA Apollo pasižymėjimo ženkle. 1971 m. pirmininkavo tarptautiniam simpoziumui kompiuterių srityje.

Vilniaus miesto simfoninis orkestras (1940). Dirigentas B. Dvarionas

LIETUVIAI VYČIAI PASISAKO

Spaudoje tilpusieji dviejų asmenų laišakai, Vyčių C.V. pirm. Dr. Stuko ir L. B.C.V. pirm. Vytauto Volerto, kad Vyčių v-ba nutarė vienbalsiai in "cor-pore" išrašyti visas Lietuvos Vyčių kuopas į LB sumokant už jas nario mokesį buvo Clevelande Seimo pakeista. Volerto laiške pasakyta kad, "Be to, sprendimas liūdi dvasios vado kun. A. Kontauto... ir visos valdybos drasa". Netiesa. Mano žiniomis kun. Kontautas nebuvo tamposėdyje ir nebalsavo. Be to, dar vienas kitas iš C.V. narių nedalyvavo ir nebalsavo. Kiti C.V. nariai aiškinosi kad nesuprato reikalo nes nebuvo tinkamai informuoti.

Lietuvos Vyčių vyriausias šeimininkas yra Seimas, kuris atmetė Volerto ir dr. Stuko sprendimą, Vyčių Seimas nutarė nesiungti ir neįrašyti Vyčių kuopas į LB.

Kiekvienas lietuvis laisvai gali dalyvauti LB. Dūrys yra atidarus kaip į ALTa, Balfą, taip ir į LB.

Lietuvos Vyčiai 1940 m. buvo vieni iš steigėjų Ame-

rikos Lietuvių Tarybos. Nuo 1947 m. sekmingai dirba politinį darbą Lietuvos Reikalų Komisijoje (Lithuanian Affairs Committee) talkininkaudami ALTui. ALTa buvo patenkinta ir tik džiaugėsi Lietuvos Vyčių Lietuvos Reikalų Komisijoe darbais.

Vienok LB be Lietuvos Vyčių Centro Valdybos atsiklausimo saivališkai pasisavinti bandė Lietuvos Vyčių Lietuvos Reikalų Komisijos vardą, manė kad Vyčiai tylės. Tuometu L. V. Centro Pirm. Dr. Stukas nusiunte protesto laiška LB Centro Valdybai: Vyčiai per 25 metus yra parašiusi pusę milijono laiškų įvairiems politikams, senatoriams ir kongresmanams ir t.t.

Atsimename kaip PLB atvykusi į Ameriką prašėsi Amerikos Lietuvių Tarybos suorganizuoti LB Amerikoje.

LB rūpinasi savo srityje kultūriniais reikalais ir ALTa politiniais reikalais, kad nesikryžiuotų darbai ir visuomenė nesiklaidintų. Šiandiena matome kaip LB ėmė slidinėti.

Nukrypo nuo pagrindų. Ėmė laužyti su ALTa garbingą sutarimą. Dabartiniai LB V-bos žmonės bando savintis metodus ir Vyčių veiklą išsukti iš jų kello ir kartoja ALTos veiklą. Lietuvos Vyčiai su nepasitenkinimu žiūri į tokią LB veiklą kuri išeina iš savo ribų.

Amerikos Lietuvių Taryba yra organizatorė LB, jai padėjo ir susitarė dėl LB veiklos lauko. ALTas yra labai daug kartų varstęs Valstybės Departamento duris dėl išrūpinimo leidimo tremtiniams įvažiuoti į JAV. Jei ne Vyčiai ir kitos centrinės organizacijos, kurios sudarė ALTa, galbūt šiandiena ir nebūtų LB.

Lietuvos Vyčiai nuo pat pradžios džiaugėsi tremtinių atvažiavimų, nors daug buvo įvažiavusiųjų kritikuojami. Nors Lietuvos Vyčiai nepatenkinti dabartine JAV LB veikla, vienok, Lietuvos Vyčiai kaip rėmė taip nutarė ir toliau remti ALTa politinėje, Balfą šalpoje, ir JAV LB veiklą, kultūrinėje srityje.

Adelė Gabalienė-Gabalaiuskienė.

Dail. Juozas Bagdonas prie savo paveikslo.

● DAILININKO JUOZO

BAGDONO, jo 40 metų kūrybinio darbo sukaktvėms pažymėti. Brooklyn Pranciškonų salėje rugsėjo 9-10 dienomis įvyks apžvalginė jo paveikslų paroda.

● DAILININKAS ANTANAS

RŪKŠTELĖ persikėlė nuolatos gyventi į Floridą ir apsistojo St. Petersburg.

SMALVŲ miškuose, Zarasų apylinkėje, buvo Švento ežeras, kurs pasižymėjo nepaprastai vaškiu vandeniu. Galima buvo matyti ežero gilumoje kiekvieną akmenėlį, arba plaukiojančias lydekas suskaičiuoti. Vykdomi melioracijos darbai visą šį grožį sunaikino. Ežeras nuo miško atsitraukė 200 metrų.

KARTŪZŲ VIENUOLIJA

Montrealio klebonas Leonas Zaremba apleidžia savo vietą ir eina į kartūzų vienuoliją. Daugelis atkreipė dėmesį į šios parapijos išleisto biuletenio pastabas, kad "jeigu kartūzai jį priims ir jeigu pats joje išters, jis taps vienuoliu eremitu, priešingu atveju, pasiliks jezuistas kaip iki šio laiko buvo. Montrealio lietuviai, kurie savo kleboną paži-

nojo pirmoje eilėje, o taip pat ir visi kiti, kur jie begyventų, tur būt panorės sužinoti, kas gi tie kartūzai yra ir kodėl parapijos biuletenyje net pasakyta "jeigu jis išters"? Taigi susipažinkim su kartūzų istorija ir jų nepaprasta drausme. Juk ten teks gyventi kun. L. Zarembai, kuris tiek daug metų Montrealyje gyvena. Apie kartūzus Lietuvių Enciklope-

dija suteikia tokias žinias:

KARTŪZAI (Ordo Cartusianensis) šv. Brunono 1048 Chartreuse (žr.), Grenoblio vyskupijoje, įkurtas vienuolinis ordinas, kur pradžioje buvo pastatyta švč. Mergelės Marijos koplyčia ir kelios aplink ją išdėstytos vienuolių gyvenamos trobelės. Šio pirmojo vienuolyno struktūra buvo ir kitiems k. vienuolynams statytbos pavyzdžiu. Šv. Brunonas ir jo sekėjai gyvenopovieną atskiru-

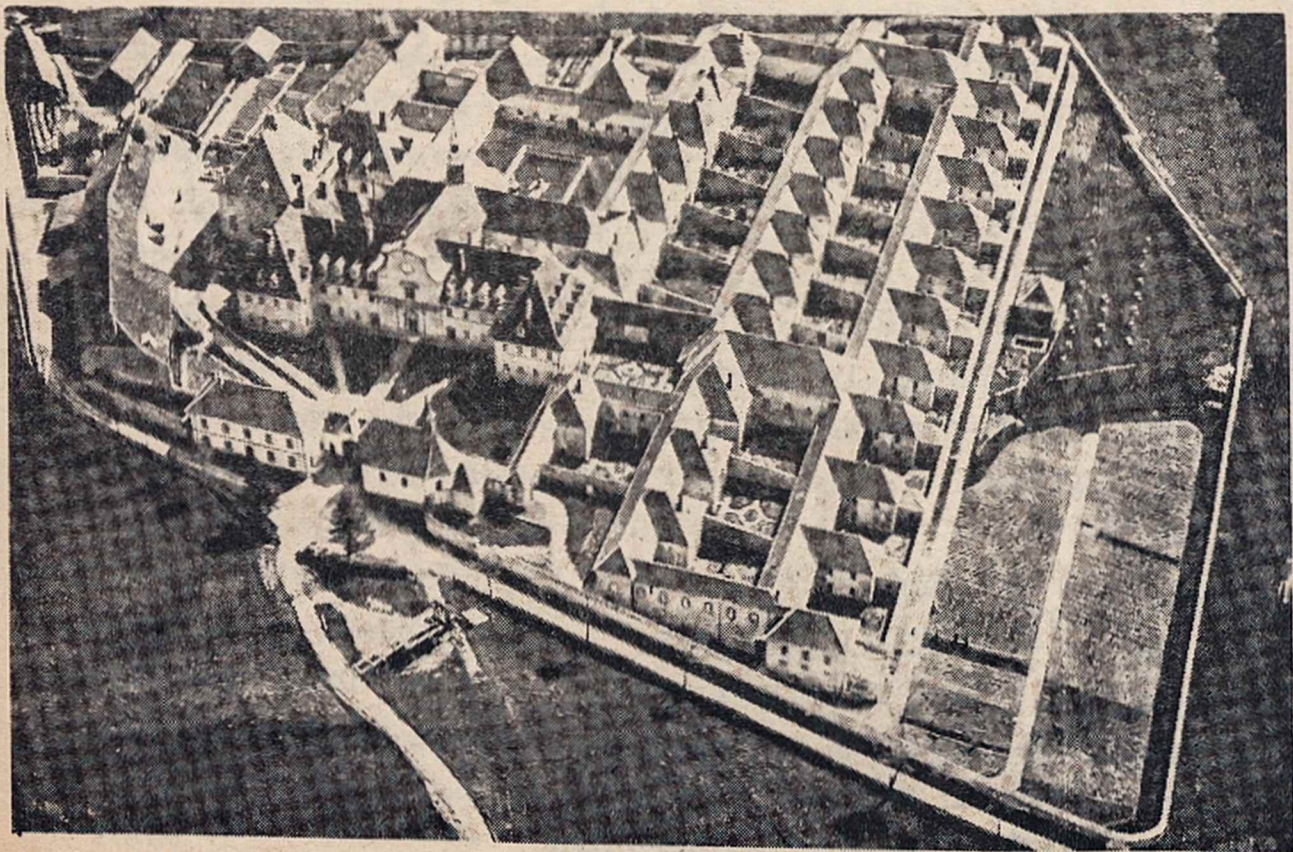
se nameliuose. Jų vienuolynai turėdavo plačius laukus su bandomis, iš kurių vienuoliai pragyvendavo. 1090 pop. Urbanas II šv. Brunoną paskvietė į Romą savo pata-rėju ir leido jam Romoje įkurti k. vienuolyną, o vėliau jų vienuolynai kūrėsi ir kitur, iki pasiekė 282 namus. Paskutinaisiais karų ir revoliucijų laikais k. labai sumažėjo; dabar jų tėra tik apie 600. Lietuvoje k. turėjo tik vieną vienuolyną Gardino gubernijoje, Berezoje (žr.), kuri vėliau imta vadinti Kartūzų Bereza. Čia 1648 Leonas Sapiega pastatė barokinį vienuolyną, kurį 1838 rusų valdžia uždarė.

Šv. Brunonas savo ordinui regulos neparašė, jo vienuoliai tik sekė jo gyvenimo pavyzdžiu. Tik ketvirtasis prioras surinko visus ordino papročius ir juos surašė. 1133 pop. Inocentas II juos patvirtino, kaip k. regulą. K. vienuolynai varkosi au'onomiškai, bet turiklausyti gene-

ralinės kapitulos, kuri šaukiama kas antri metai ir kurią sudaro generolas, priorai ir vienuolynų rektorai. Generolas renkamas dvėjėms metams. Jis turi visos kapitulos teises ir skiria vienuolynų vizi-tatorius. K. yra grynai kontemplatyvus ordinas. Jo vienuoliai ir dabar gyvena atskiruose nameliuose. Tarp savęs susitinka tik bažnyčioje ir sekmadieniais bei šventėse bendroje valgykloje, bet visuomet laiko tylą. Tomis dienomis po "nonos" turi trumpą pasiklabėjimą ir kartą savaitėje išeina už vienuolyno ribų pasivaikščioti. K. turikelis šventuosius, yra turėję kardinolų, vyskupų ir popiežiaus legatų. Jie yra ypač pagarsėję agrikultūroje, mene.

"TIMES" laikraštis praneša, kad Izraelis pasiuntęs Egiptui taikos planą.

Bet Egiptas iki šiol neatsiliepią Izraelio pasiūlymus derėtis.

Istorinis kartūzų vienuolynas netoli Freiburgo - Šveicarijoje.

LIETUVIAI TURI BŪTI SOLIDARŪS

Lietuviškoj periodinėj spaudoj jau buvo daug rašyta apie Chicagoj esamas lietuvių Romos katalikų Šv. Kazymėro kapinių nemalonia padėti. Skaitytojai kurie nuolat skaito spausdintą žodį jau yra gerai informoti, kaip kapinių sklypų savininkai sunkiai kovoja už savo teises, tradicijas ir tautinę savygą. Tuo reikalų gal nebereikėtų rašyti, jeigu nebūtų ką nors spaudon įnešti naujo. Paskutinis Chicagoj dvasinės valdžios patvarkymas, leisti kapinėse daryti piknikus, važinėtiis dviračiais yra blaivus mūsų visų tradicijų ir tautinės savygąs išeidimas, o ne tik Šv. Kazymėro kapinių sklypų savininkų reikalas. Ir reikia suprasti, kad keršijama už demonstracijas. Reikia nemažai nustebėti, kad aukšto rango dvasininkais siekdamisavotikslų net mirusiems, ramybės nenori duoti. Kai kieno

yra manoma ir sakoma, kad už visą tą nemalonią situacija yra atsakinga tik aukštoji airišių dvasiškija, o lietuviškieji dvasininkai niekodėti. Lietuviškų dvasininkų yra parapijose, vyskupijose ir net pačiame Vatikane. Vlike, Bendromenėj, Altoj ir Eltojoj. Minėtose įstaigose sėdintiems dvasininkams neatsiranda noro protestuoti, kainiekina ir skraudžia airis dvasininkas brolius lietuvius, o kada lietuvis nori Vatikane surasti teisybę tai mūsiškiai kunigai "Patrijotai" apsimeta nematančiais ir negirdinčiais. Šių dienų galingasis ginklas pasiekti teisybę yra streikai, protestai, demonstracijos. Nesenai negausus skaičius žydų, rusų valdomose šalyse norėdami išemigroti, o rusams nesutikus, žydai nebijodami tremties Sibiran pakėlė tokias demonstracijas ir protestus, kad rusai išsigando.

Lietuviai Š. Kazymėro kapinių sklypų savininkai Chicagoj prie kardinolo palociaus irgi už savo teises demonstravo. Laimėjo tik mažą dalelytę kas jiems priklausio. Nepatenkinti nuskraustieji tautiečiai rengiasi vėl demonstruoti. Kodėl mažai laimėjo nuskraustieji per pirmas demonstracijas, todėl, kad kiti visi lietuviai neparodė solidarumo. Visus lietuvius, reikia šaukti tokias demonstracijas ir protestus, kad būtų išgirstas mūsų balsas. Amerikos ir Kanados didžiosiuose miestuose ir visur

PHARMACIE

ROBERT GENDRON LPH. PROP.
366-9742

7626 CENTRALE LASALLE

ATIDARA NUO 9 VAL. RYTO IKI 11 VAL. VAKARO

VIETA GERAI PASIEKIAMA IR PRIEINAMOS KAINOS.

kitur, kur tik yra įmanoma, visi tautiečiai turėtų parodyti nuskraustiesiems solidarumą. Kol nebus atitaisytos, skraudos atsisakyti nuo visokių aukų ir mokesčių. Ir už tai niekas Sibiran netrems. Stasys Misiulis.

Dantų gydytoja
DR. A. O. JAUGELIENĖ

1410 Guy St., 1 a. 11 - 12 k.
Tel: 932-6662; namų 737-9681

Aukštesniosios Lituanistinės Mokyklos absolventai: Kelpšaitė Rasa, Kleinaitytė Rūta, Kliknaitė Jonė, Latvytė Danutė, Laurušonytė Aušra, Maciejaukaitė Ramunė, Musonytė Vita, Norkutė Rūta, Paronytė Irena, Seibutyte Regina ir Sugintaitė Nora. Tikimasi, kad jų pavyzdžiu paseks ir daugiau mūsų jaunimo, toliau žengs lituanistinio švietimosi keliu. PL Institute mokslo metų pradžia bus rugsėjo mėn. 9 d.

Instituto Vadovybė

NEAPDAIRI KLaida.
 NL Nr. 2008 Oskaro Milašiaus vardas, rašant apie jo kūrybos populiarinimą Prancūzijoje, kažkodėl per neapžiūrėjimą klaidingai pažymėtas "Česlovas", nors šio žymaus lietuviokūrėjo vardas yra visiems gerai žinomas ir nepainiotinas.

• Pasirašus naują prekybos sutartį tarp Amerikos ir Japonijos, Honolulu salose, Japonija išpareigojo pirkti prekių iš Amerikos už 1 milijardą dol.

BIČIULIŠKAS ŽODIS NL SKAITYTOJAMS:

Dauguma mūsų skaitytojų savo laikraščiu pavyzdinagai yra pareigingi. Bet kai kurie "uzmiršta" atsiųsti prenumeratos mokesčius, laukia mūsų paraginimo. Prie NL dirba labai aprėžtas skaičius darbininkų ir jie pernelyg apkrauti darbais. Tad prašome mielus skaitytojus palengvinti mūsų pareigas, atsiųsti laiku prenumeratą ir mes būsim labai dėkingi.

"Nepriklausoma Lietuva"

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

ANTROJO PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO KAI KURIE NUTARIMAI

Antrojo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso atstovai, susirinkę iš Argentinos, Australijos, Austrijos, Belgijos, Brazilijos, Didžiosios Britanijos, Jungtinių Amerikos Valstybių, Kanados, Kolumbijos, Urugvajaus, Venesuelos ir Vokietijos į Kent Universitetą, skelbia Antrojo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso nutarimus:

JAUNIMO SUSIORGANIZAVIMO REIKALU

Jaunimo Kongresas steigia Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungą/PLJS/, kuri veiks Pasaulio Lietuvių Bendruomenės/PLB/ rėmuose, jungs Lietuvių jaunimo organizacijas bei paskirus asmenis ir rūpintis bendra jaunimo veikla.

PLJS Valdybos pirmininkas įgaliojamas sudaryti valdybą, pasirūpinti PLJS statuto paruošimu.

JAUNIMO RYŠIŲ REIKALU

Jaunimo Kongresas pareikalauja PLJS rėmuose sudaryti pagrindinį ryšių centrą, kuris rūpintųsi: naujo informacinio leidinio ruošimu ir platinimu lietuvių jaunimo tarpe; leidinys leidžiamas lietuvių kalba, tačiau tam tikra jo dalis turi būti ir vietinėmis kraštų kalbomis; leidinio paskirtis - ne tik informuoti apie lietuvių jaunimo veiklą, bet taip pat ryškinti ir jaunimo nuomonės bei nuotaikas;

okupuotos Lietuvos informavimu apie išeivijos lietuvių pastangas per laisvojo pasaulio informacinius šaltinius.

rūpintis, kad visų kraštų mokytojams ir mokykloms būtų siunčiami JAV ir kitų kraštų mokytojų studijų savičių medžiaga.

LIETUVIŲ TAUTOS REIKALU

Jaunimo Kongresas, pasisakydamas už lietuvių tautos laisvę ir Nepriklausomos Lietuvos Respublikos atstatymą, skatina visus lietuvius šalinti tarpusavio nesutarimus ir bendromis jėgomis, nežiūrint politinių įsitikinimų skirtumų, kovoti už Lietuvos laisvę ir lietuvių išlaikymą išeivijoje, ragina išeivijos lietuvių jaunimą skirti pavergtos Lietuvos okupantą nuo okupuoto lietuvių ir domėtis pavergtos Lietuvos kūrybiniu gyvenimu bei objektyviai jį vertinti.

lietuvių tautą, iškankintą sovietų režimo, nuolatos, o ypač paskutiniuoju laiku, pakartotinai kelia laisvės balsą, kurį rodo Simo Kudirkos, Vytauto ir Gražinos Simokaičių šuoliai į laisvę, 17,000 Lietuvos gyventojų religinės laisvės peticija, Romo Kalantos, Stonio, Andrieškevičiaus ir Želikausko susidegimai ir eilė kitų įvykių.

LITUANISTINIO ŠVIETIMOSI KELIU

Pedagoginį Lituanistikos Institutą ateinančiais mokslo metais žada lankyti šie K. Donelaičio

ADVOKATAS J.P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
 Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

5 Place Ville Marie IBM Building
 Suite 417, Montreal, Que.
 Tel. 871-1430

ADVOKATAS R.J. Išganaitis, BA, BCL

BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
 INSURANCE EXCHANGE BUILDING
 276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.
 Tel: 842-1126, namų 674-3364

Dr. V. Giriunienė

Dantų gydytoja
 5330 L'Assomption Blvd.
 MONTREAL,
 TEL. 255-3535

Dr. J. Mališka

Dantų gydytojas
 1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
 Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
 Medical Arts Building,
 1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
 Suite 215, Montreal 109, Que.

RŪTA LEE ir prezidento patarėjas Kisinger republikonų konvencijoje.

APSINUODIJIMAI DARBE

KARBAMIDINĖS DERVOS

Karbamidinės dervos, kurios yra pagrindinė žaliava karbaminėms plastmasėms (aminoplastams), lakams, klijuoms, medžiagų impregnacijai, gaunamos iš karbamido (šlapalo) ir formaldehido. Šių dervų sintezės ir vartojimo metu išsiskiria lakūs produktai: formaldehidas, amoniakas, anglies oksidas ir kt. Ypač daug šių produktų išsiskiria karšto presavimo metu.

Formaldehido kvapas yra jaučiamas net tada, kai gamybinių patalpų ore jo koncentracija net keiliasdešimt kartų mažesnė už leistiną (0,005 mg/l). Didiesiems formaldehido klekiams yra jautrios akių bei viršutinių kvėpavimo takų gleivinės. Dirbant su karbamidinėmis dervomis galima susirgti odos ligomis: egzema, dermatitu, dilglige ir kt. Šiomis odos ligomis dažniausiai susergama tik pradėjus dirbti ir žymiai rečiau po 1-3 metų. Vienais atvejais dirbančiuosius vargina tik odos nežėjimas. Rankų oda būna sausa, suglebusi atsiranda nagų deformacija. Sunkesniais atvejais atsiranda ūmi egzema, sutins-ta veidas, pakyla temperatūra. Nutraukus kontaktą su dervomis, šie reiškiniai per 1-2 savaitės praeina.

Karbamidinės dervos gali sukelti ir alergines odos bei gleivinių ligas: alerginę slogą, bronchitą, bronchinę astmą.

Lėtinis apsinuodijimas dervų dulkėmis bei lakio-mis dujomis ir garais pasireiškia tokiais simpto-

mais: dingsta apetitas, krinta svoris, atsiranda bendras silpnumas, stiprūs galvos skausmai, širdies plakimai, nemiga. Neretai skausmai jaučiamipirštų galuose, atsiranda pūslelių pavidalo išbėrimai odoje.

Kenksmingos lakios medžiagos į gamybinių patalpų orą patenka, kai sugenda aparatūros hermetiškumas arba vietinė ištraukiamoji ventiliacija, taip pat tiesiogiai darbininkui kontaktuojant su dervomis. Todėl, kur tai įmanoma, rankų darbą reikia pakeisti mechanizuotu, kad dirbantysis tiesiogiai neliestu dervų. Prilipus prie rankų dervoms, joms pašalinti netika acetonas, toluolas ir kiti tirpikliai. Dervas nuo rankų reikia nuimti popierinėmis servetėlėmis, o paskui išplauti rankas šiltu vandeniu su muilu ir šepetiu, sutepti vazelinu ar kitu tepalu.

Į darbą su sintetinėmis dervomis negali būti priimami asmenys, sergą ar praeityje sirgę alerginėmis ligomis. Darbininkus, susirgus alerginėmis ligomis, patartina perkelti į kitą darbą ir nusiųsti gydytis.

Gyd. D. Vaitekūnienė.

PRIMONĖ

Vienos Londono mokyklos mokytojas parašė nevykusio mokinio motinai:

"Jūsų sūnus Joe per daug laiko skiria mergaitėms. Aš ieškau priemonių nuo to jį atpratinti."

Motina sūnaus mokytojui atsakė: "Jeigu jūs surasit tikrą priemonę, tai praneškite man. Aš pabandysiu pritaikyti tą priemonę jo tėvui".

ŠV. KAZIMIERO PAR. ŽINIOS

Parapijos pirmasis šio sezono parengimas, grybų vakarienė, įvyks rugsėjo mėn. 30 d., parap. salėje. Atsilankiusieji bus pavaišinti gerais ir skaniais grybais - bus kitais sumanių šeiminių pagamintais valgiais.

Sekantis mūsų parap. parengimas - Metinės loterijos vykdymas ir įdomi vakarienė, įvyks lapkr. mėn. 11 d. parap. salėje.

Rugpjūčio mėn. 26 d., mūsų salėje, buvo suruoštas pobūvis Z. ir M. Bakaičiams, jų 25 metų vedybiniam gyvenimui. Atžymėti ta proga sukaktuviniškai gavo gražią dovaną. Atsilankė virš 100 svečių, kurie gana linksmiai praleido šeštadienio vakarą. Pobūvį organizavo duktė Laima ir sūnus Algis.

Parapijos mišraus choro vadovė Ag. Petrauskaitė vasaros atostogas praleido V. Vokletijoje ir Prancūzijoje. V. Vasiliauskaitė kuri mokytojauja Montrealyje, Pius IX gimnazijoje, savo atostogas praleido bevažinėdamapo Austriją, Čekoslovakiją ir Šveicariją. R. Gudžiūnaitė, kuri mokytojauja Ontario provincijoje - gimnazijoje, savo atostogas praleido Montrealyje, pas savo tėvelius, kur kartu ir lankė Loyola kolegiją, su tikslu padidinti savo mokslą.

Parap. metinei loterijai, jau pradėjo parapičiai aukoti vertingas dovanas. L. K. Ambrasai - nešiojamą radio, p. Lazauskienė - vertingą paveikslą, Lietuvi-ninkai - elektrinį virdulį. Visiems aukotojams, nuo širdus Ačiu. Laukiama ir daugiau aukotojų.

Yra parapičių, kurie nepasitenkina viena metinės loterijos bilietų knygele, bet paima dar po antrą ar daugiau.

Pazniokaičiai, Laimikai, Lazauskienė - paėmė po antrą, L. K. Ambrasai - paėmė 5 - savo šeimos nariams. Visiems ačiu.

Jau laikas gražinti metinės loterijos bilietų šakneltų nelaukiant paskutiniųjų savačių, kas palengvins loterijos rengėjams, jų gan sunkų darbą.

"Suvalkietis"

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. - MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS

SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS

ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remeliuoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q. Tel. 366-6237

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q.
601 St. Jean Road.
Tel. 695-3883

- Atsitiktiniai ir kapitaliniai automobilių remontai
- Degalai, tepalai, padangos ir kita
- Montrealiečiams lengvai pasiekama greitkelio Nr. 40 arba Nr. 20.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 George Street
LaSalle, Que.

TEL:
366-0500, 366-4203

- Taisymas ir dažymas automobilių
- Pardavimas ir taisymas Chaparral firmos snowmobile ir Moto firmos snowblower ir taip pat motorinės valtys. Sav. G. Desrochers

Jetté & Frères Hydro-quebec atstovas,

Tik **Cascade** 40
apmokate mėnesinę elektros sąskaitą.

Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir nauji įrengimai. Taip pat gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas. Veltui įkainavimas.

Jetté & Frère Ltée
Plumbing & Heating kontraktoriai.

140-2e AVENUE - 366-0330

1.75 par mois per month

40

kuris išnuomuoja ir įrengia karšto vandens šildymą.

2.25 par mois per month

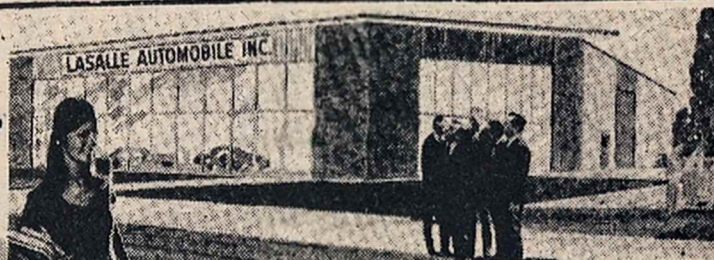
60

LaSalle
AUTOMOBILE INC.

366-7818

LAURENT DAIGNEAULT
Président

PARDAVIMAS

Imperial - Chrysler - Dodge - Charger
Coronet - Challenger - Swinger - Demon
Camions DODGE Trucks

7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.

Mechanizuotomis priemonėmis įvairius ratų ir kitų dalių reguliavimas. Išorės taisymas ir dažymas. Kreiptis: De La Verendrye Blvd.

Tel. 365-3364

Mokytojų studijų savaitė

DAINAVOJE A. a. PROF.
A. SALIUI PAGERBTI
AKADEMIJA

Kalbininkas-prof. Antanas Salys mokytojų studijų savaitėse dalyvavo 1970 ir 1971 m. Jo paskaitų išklausyti visada susirinkdavo visi. Jo kalbinius patarimus ir nurodymus išsivandavo ir lietuvių kalbos mokantieji ir jaunimas, kuris čia atvykdavo savo žinių pagilinti ir reikiamų ir būtiniausių kalbinių dalykų pramokti.

Štai ką rašė apie prof. A. Salį studentė Eglė Juodvalkytė Dainavos mokytojų studijų laikraštėlyje 1971 m. "Prie pulso atsistojo žilagalvis, bet jaunaširdis prof. A. Salys. Apžvelgė klausytojus, nusišypsojo ir štai pasipylė žodžių srovė. Dėstydamas įdomus, nuotaikingas, žinių begalybė... Po paskaitos, kas tik profesorius užkalbino, visi patyrė, jog jis ne tik savo srities žinovas, bet ir labai šiltas ir nuoširdus kolega.

Jau savo mokslui daktaro laipsniu apvainikavęs jaunasis Viktoras Stankus ten pat taip atsiliepią: "Kaip ilgą laiką garbys vaikščioja ežerėlio pakranciais A. Salys, patraukdamas visų dėmesį.

Ei, patriarche Saly, ar Jums neužteko mūsų dėmesio paskaitų metu. Kodėl taip nenuilstamai kalbate geležinį tiltą tarp praeities ir ateities, tarp senų ir jaunų?

Šiomet per mokytojų studijas jau neturėjome Antano Salio, nes jis, vos tik savaitę prieš studijoms prasidedant, iškeliaavo amžinybėn...

Dainavos auditorijoje, šviesas prigesinus, pilni

didžios rimties išklausėmė, keliolikos kalbėtojų, kaip prof. dr. Antano Klimo, buvusio velionio mokinio, Stasio Barzduko, jaunųjų-Jaskaitytės R. Kinikos ir kt. Visi jie giliai įsijautę naudojo pačius rinktinius pagarbos žodžius ir iškėlė velionio Ant. Salio veiklos būdingus ir svarius momentus. Pabaigai su tuo pačiu atsidėjimu išklausėmė iš magnetono juostelės ištraukų paskutinių, tiesiog testamentinių dar gyvojo prof. Ant. Salio žodžių, tartų II pasaulio lietuvių jaunimo kongreso dalyviams, Kanados "Romuvos" stovykloje. Šią juostelę mums atgabeno kun. J. Vaišnys, labai artimas velionio bičiulis.

Iš auditorijos besiskirstydami tikrai jutome, kad prof. dr. Antano Salio palikimas - didžioji lietuvių dvasia - nuolat mus lydės ir neišblės, vis tampa jungdamas ir jaunus ir senus.

L. Eimantas.

SANTAROS-ŠVIESOS
19-tojo metinio suvažiavimo Tabor Farm, Sodus, Mich., 1972 metais rugsėjo 7-10 d. d.

PROGRAMA:

Ketvirtadienis - rugsėjo 7 d.:

Austė Pečiūraitė: "Kintamas subjektyvioje kūrybinėje arenoje."

Prof. Richard J. Krickus: "White Ethnic Politics: Populism or Reaction?"

Romas Kinka: "Lituanistinis švietimas: dabartis ir ateities perspektyvos".

Penktadienis - rugsėjo 8 d.:

Prof. Romas Vaštokas: "Naujos perspektyvos etninių grupių studijose".

Dr. Romualdas Misiūnas: "Pažangos idėja ir jos šlandieniniai priešai".

Algirdas Landsbergis: "Modernizmas ir tautosaka Rytų Europos literatūroje".

Dr. Delija Valiukėnaitė: "Šekspyro Otelas: proveržio skliautus".

Prof. Joana Vaštokienė: "Kanados indėnų menas".

Organizacinis posėdis: "Mūsų padėties diagnozė" - V. Trumpa, M. Drunga, Eglė Juodvalkytė ir dr. V. Kavolis.

Romo Šležo filmai ir pašnekės: "Dekadencija filmų mene".

Šeštadienis - rugsėjo 9 d. Vincas Trumpa: "Tolimiosios paralelės".

Dr. Kostas Ostrauskas: "Disputatio de exilio".

Prof. Algis Mickūnas: "Vakarų krizė ir naujos civilizacijos pagrindai".

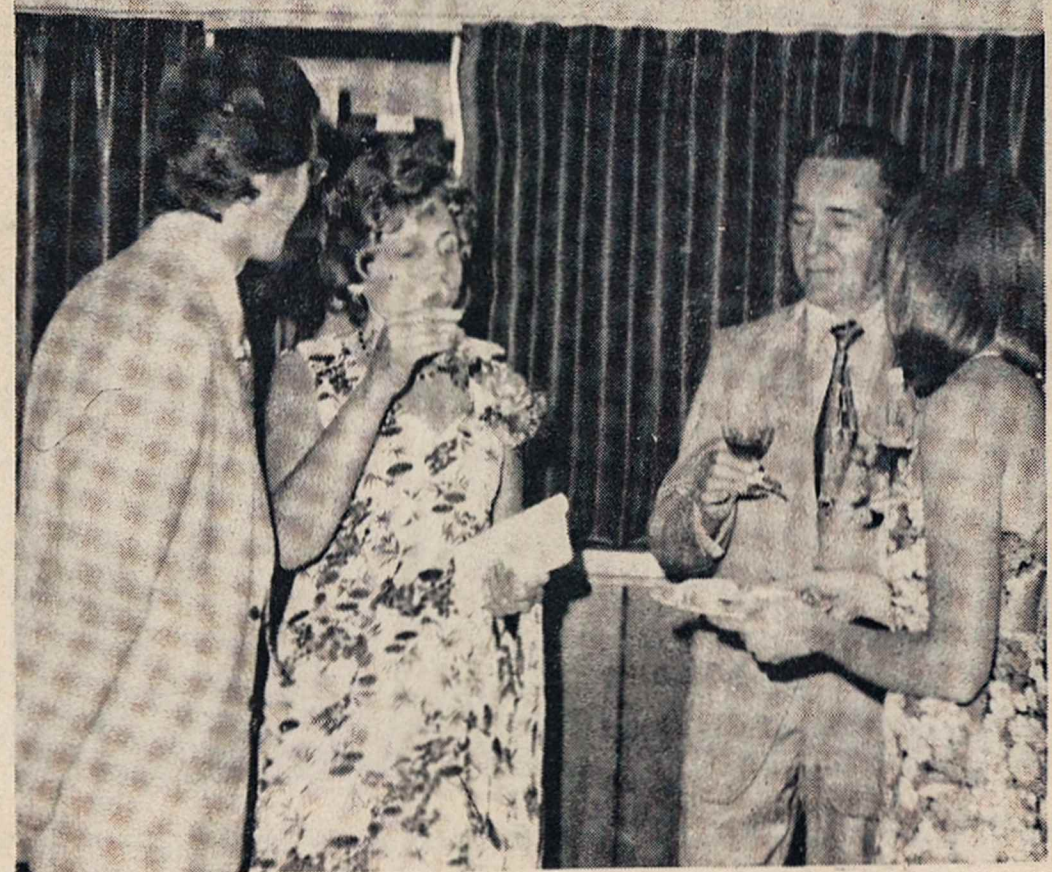
II - jo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso įvertinimas: R. Kviklytė, Deivikytė, R. Sakadolskis, J. Kazlas ir M. Drunga.

Jaunųjų rašytojų seminaras.

Literatūros kritikų seminaras.

Koncertas: Nerija Linkevičiūtė, Vytautas Nakas, Bernardas Prapuolenis; akompanuoja Alvydas Vasaitsis.

Literatūros vakaras: Liunė Sutema, Austė Pečiūraitė, Eglė Juodvalkytė, Rimas

ZENONAS IR MARYTĖ BAKAIČIAI

nėję. Parengimas įvyko Rugpjūčio 26 d. Šv. Kazimiro vedybinio gyvenimo dalyvaujant daugiau 100-to metų sukaktuves. Vaisės suruoš-bičiulių iš Montrealio-Totos jų vaikų pastangomis ronto ir kitur. Gražios ir sūnus Algimantas nuotraukos kairėje ir duktė Laimutė Bačėnienė dešinėje. P. K.

Vėžys, Kostas Ostrauskas, Marius Katliškis, Algirdas Landsbergis, Viktoras Dirda, Henrikas Nagys, Jurgis Blekaitis, Rolandas Grybauskas, Romas Kinka.

Sekmadienis - rugsėjo 10 d.:

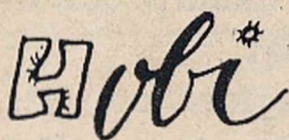
Jurgis Blekaitis: "Minint Balio Sruogos 25 metų mirties sukaktį". Suvažiavimo uždarymas.

V. MILIŪNAS IR M. SLUCKIS

"Družba narodov" žurnale išspausdinti V. Miliūno apsakymai "Vestuvės

Paryžiuje", "Oranžinė palapinė" ir "Vienatvė" ir M. Sluckio straipsnis "Apie kai kuriuos šiuolaikinės prozos aspektus".

o ST. CATHERINES miestete rugsėjo 23-30 dienomis ir šiemet įvyks tradicinis vyno ir vynuogių festivalis, kuris sutraukia net iki 400,000 žiūrovų. Dabartiniu metu H. Švažo vadovaujami lietuviai irgi rengiasi toje kanadiškojo šventėje dalyvauti.

Yra žmonių, pasineriančių į hobi visa galva ir daugiau nieko žinoti nenorinčių. Mums, žurnalistams, tenka dažnokai susidurti su tokiais originalais - juk mes stengiamės informuoti skaitytoją apie visokius kuriozus.

Sykį gavau užduotį nuvykti į Pankovą: ten esąs žmogus, kuris gyvenęs tramvajaus vagonė. Dėl visa pikta paklausiau: „O gal jam ne visi namie?“ Bet redaktorius papurtė galvą: „Tai visų gerbiamas pilietis, turįs savo hobi“.

Paskambinau prie sodo vartelių, ir iš už medžių atskrido energingas balsas: „Greičiau lipkite į vagoną! Paeikite į priekį!“

Ir iš tikro gilumoje stovėjo ryškiai geltonas tramvajaus vagonas. Paspartinau žingsnį, nes mieliai prisidedu prie bet kokių pokštų. Vagonas išrodė be priekaitų. Tokio švaraus vagono dar nebuvau matęs. Žvilgėjo net langų stiklai. Ratų, suprantama, nebuvo. Trūko ir laidų ant stogo. Bet visa kita buvo savo vietoje.

Dr. Molentchinas, vagono savininkas, vilkėjo vagono palydovo uniformą ir džiaugsmingai šypsojosi.

Tai tūkstantis devyni šimtai dvidešimt ketvirtųjų metų modelis, - paaiškino. - Visą kuo tiksliausiai atkūriau. Kėbulo ilgis - dešimt metrų, plotis - du metrai dvidešimt, atstumas tarp ašių - du metrai aštuonisdešimt, todėl galima įveikti staigiusius posūkius. Deja, niekaip negaliu gauti bėgių ir gero kontrolerio. Beje, gal būt, pasirodys jūsų straipsniui. Tikėjau, kad vagono vidus įrengtas gyventi - bet kur tautai Tai buvo tikrų tikriausias tramvajaus vagonas. Įsikišau ranką į kišenę, graibydami cigaretę.

Prašome, mielas pone, rūkyti tik priekinėje aikštelėje! - pasakė dr. Molentchinas. Mudu nuėjome į priekį. Užsūriau, o daktaras cigaretės atsisakė.

Reisio metu niekada nerūkiau! - Bet juk mes nevažiuojame!

— Jūs taip galvojate?

Dr. Molentchinas įjungė magnetofoną. Pasigirdo gatvės triukšmas, tramvajaus motoro garsai: trūktelėjimas, įsibėgėjimas, stabdymas, sustojimas...

Dr. Molentchinas išropštė į aukštą sėdynę ir ėmė daryti visa, ką daro tikras vagono palydovas.

— Arnsaldero aikštė! - staiga garsiai paskelbė ir pasigrėžė į mane: - Kur tamsta išlipate?

— Klingerberge, šalia elektrinės, - automatiškai atsakiau.

— Tuo atveju jums reikėjo sėstis į trylikąjį, mūsėkis yra trečiasis.

— Gal padarytumėte išimtį?

— O ką pasakys kiti keleiviai? Be to, mano magnetofone įrašytas ketvirtas maršrutas... Paulhaizės gatvė. Išlipantieji paskubėkite!

— Ar nekefinatė ateityje tramvajaus vagoną pakeisti autobusu? Kitaip tariant, modernizuotis.

— Niekada! Autobusas niekuomet neišstums tramvajaus! Beje, šis tas būtų įmanoma... Paeikite su manimi.

Jis įjungė magnetofoną ir nuėmė kontrolerio rankeną.

Mudu apėjome mažutėlę būdelę, kuri, tarsi priešingybė tramvajaus vagonui, buvo visiškai apleista.

— Čionai aš gyvenau vasarą, - pastebėjo dr. Molentchinas.

Siauru takeliu prasibrovėme pro krūmokšnius ir staugą atsidūrėme šalia plačios, gilios duobės.

— Metro, - pasakė drg. Molentchinas. - Ateities tramvajus! Po dviejų savaičių man atsiųs iš gamyklos naują vagoną. Iki to laiko tunelis turi būti gatavas. Šaltis užvilkins darbus.

— Bet juk ten, po žeme, vagonui nebus ką veikti, - baikščiai pastebėjau.

— Teisingai. Bet pamėginkite kiaurą žiemą išstovėti atviroje aikštelėje!.. Ne, mano mielas, tuneityje kur kas šilčiau...

Ko tik neveikia protingi žmonės! Kai apie tai pagalvoji, prieini išvadą, kad verčiau rinkti butelių kamščius.

Ar žinote, kad turiu jų surinkęs dvidešimt keturis tūkstančius du šimtus septyniasdešimt šešis?

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODI SKELB DAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO. KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARSEJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMU, EILERAŠČIŲ. ADV. M. ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik \$ 7.00

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127

P I R M I E J I L I E T U V I Ų K A L B O S T Y R I N Ė T O J A I

1852 m. gegužės mėnesį Prahoje lankėsi Austro-Vengrijos švietimo ministras grafas Leo Tun-Hohenšteinas. Su dideliu palydovų būriu šiam einant į puotų salę, koridoriuje staiga kelią pastojų nepažįstamas vyriškis. Visi gerokai nustebo, kai šis paprašė ministro...leisti jam vykti į Lietuvą tirti to krašto žmonių kalbos. Tai buvo Prahos universiteto profesorius Augustas Šleicheris.

Į Lietuvą, tuo metu kalbos mokslui dar mažai žinomą kraštą, Šleicheris buvo užsispyręs žūt būt patekti. Jis nedavė ramybės universiteto vadovybei, rašė prašymus Vienos mokslų akademijai. Tačiau iš niekur negavęs konkretaus atsakymo, vieno savo bičiulio paimtuotas apie tikslą ministro iškilmingų pietų vietą ir laiką, Šleicheris ryžosi minėtam "pasikėsiniui".

Ministras pažadą įvykdė: Vienos mokslų akademija Šleicheriui paskiria šešis šimtus guldenų ir dar to paties mėnesio 25 d. Šleicheris pradeda reikšmingiausią lietuvių kalbos tyrinėjimo istorijoje kelionę. Iš Prahos atvyksta į Drezdeną, kur gauna skiruosius Guldenus. Porą dienų pabuvojo Berlyne. Iš Štetino po trisdešimt šešių valandų kelionės audringa jūra 1852 m. gegužės 31 d. atvyksta į Karaliaučių, o iš Karaliaučiaus netrukus iškeliauja į lietuviškus Rytų Prusijos kaimus mokytis lietuvių kalbos iš pačių žmonių lūpų. Tokio mokymosi praktiką Šleicheris jau turi neblogą: juk čekų kalbą jis išmoko ne kur nors universitete, o Prahos baruose, prie putojančio alaus bokalų, su čekais svarsčtydamas jų kasdieninio problemas.

Vienas po kito į Prahą, Vieną pasipila Šleicherio laiškai, kuriuose lyg gyvi iškyla devynioliktojo šimtmečio vidurio Rytų Prusijos lietuvių kaimo paveikslai. Šleicheris suspėja visur. Žiūrėk, tai jis linkminasi su prastais kaimo žmoneliais krikštynose,

tai vėl jis sėdi prie vestuvių puotos stalo, tai kartu su nuometuotomis moterėlėmis traukia į šermenis.

Nemaža ir vargų Šleicheriui tenka patirti šiame krašte. Juk labiau pasitvirtintys ir apsišvietę šio krašto žmonės beveik visi kalba vokiškai. Lietuvių Šleicheriui dažniausiai reikia ieškoti šiaudinėse pirkelėse. "Nors šiame kaime aš gyvenau geriausioje pirkioje-smulkėje...mano kambaryje prišupuvusias grindis žvelgia drėgna žemė..." rašo Šleicheris. "Dabartinei mano šeimininkei lėkštės yra visai svetimas dalykas, mes valgome iš bendro dubenio", guodžiasi jis kitame laiške. Tačiau visi šie vargai Šleicheriui tik juokas, palyginus su tais džiaugsmiais, kuriuos jam suteikia skambi lietuvių kalba, jos nepaprastai įvairios, žila senove dvelkiančios formos. "Aš jaučiausi lyg koks stropus augalų kolekcionierius arba medžiotojas, kuris, išvydęs retą žolę arba nukautą žvėrį, pamiršta pobrūzgynus ir pelkes jį varginusią kelionę", rašė po keleto metų Šleicheris, prisimindamas dienas, praleistas tarp lietuvių.

Spalio mėnesio vidury Šleicheris, apsikrovęs lietuviškomis pasakomis, dainomis, mįslėmis, kupinas išpuodžių, grįžo į Prahą. 1856 m. Prahoje išėjo jo garsioji "Lietuvių kalbos gramatika", kuri lietuvių kalbą padarė tartum tarptautinė kalbotyros disciplina. Žymiausi pasaulio indoeuropėistai pradėjo keliauti į Lietuvą, tą nuostabų kalbos mokslui Šleicherio atrastą kraštą.

Vienas pirmųjų keliauja mylimiausias Šleicherio mokiny, Leipcigo universiteto profesorius Augustas Leskynas (kartu su savo draugu, kitu to universiteto profesorium Karlu Brugmanu). Leskynas, be keleto kapitalinių lituanistikos veikalų, parašė lietuvių kalbos vadovėlį, iš kurio pirmuosius

lietuvių kalbos pagrindus gavo beveik visi mūsų dienų užsienio indoeuropėistai. Leskynas skaitė ir lietuvių kalbos paskaitas, kurių klausytis važiuodavo ne tik vokiečių, bet ir kitų šalių kalbininkai. 1904 m. Leipcige Leskyno lietuvių kalbos paskaitas lankė ir žymusis mūsų rašytojas Jonas Biliūnas. Idomu, jog tais metais Leskyno lituanistų grupė buvo tikras "internacionalas" – du vokiečiai, vienas anglas, vienas vengras ir vienas lietuvis. Leskynas Biliūną buvo paskyręs ir šios grupės seniūnu. Laiške Povilui Višinskiui Biliūnas rašė, kad Leskynas lietuvių kalbos gramatiką dėsto "nebiauriai". Vėliau persikėlęs į Ciurichą, Biliūnas laiškuose skundėsi, jog labai gaila, kad čia nėra Leskyno...

1894 ir 1895 m. vasaromis Plokščiuose lietuvių kalbos studijų reikalais viešėjo žymiausias suomių slavistas Josepis Mikola drauge su savo žmona, garsia suomių rašytoja Maila Talvio. Mikolai Plokščiuose apsistojo pas Marijampolės gimnazijos mokytoją Petrą Kriaučiūną. Jie čia susipažino ir su Vincu Kudirka. Kudirka kartu su Mikolais vaikštinėdavo po Plokščių apylinkes, padėdavo užrašinėti lietuvių liaudies dainas. Grįžę į Helsinkį, Mikolai įvairiais būdais populiarino lietuvių kultūrą, o Maila Talvio parašė net romaną, kurio svarbiausio veikėjo prototipas buvo Vincas Kudirka. Net ir senatvės sulaukusi, Maila Talvio nepamiršo Nemuno pakrantėse girdėtų dainų ir, progai pasitaikius, jų padainavo. Maila Talvio ir vėliau prisiminė draugystę su Kudirka, caro pavergtos Lietuvos vargus.

Mikola lietuvių kalbos mokėsi Plokščiuose. Iš tikrųjų, nedidukas Plokščių miestelis jame "mokslus ėjusiais" kalbininkas galėtų varžytis su žymiausia Europos universitetais. Mat, be Mikolos, Plokščiuose lituanistines studijas gilino garsusis lenkų kalbininkas Janas Boduenas de Kurtenė, rusų kalbininkas Aleksandras Aleksandrovas, danų rašytojas ir kalbininkas Ojė

Benediktsenas, čekų kalbininkas Vaclavas Machekas ir kiti.

1900 m. liepos mėnesį į Rokiškio apylinkes iš Paryžiaus atkeliauja jaunas, dar universiteto diplomo neturintis prancūzų kalbininkas Roberas Gotjo. Porą mėnesių jis išgyveno Buivydžių kaime, aplankė kaimyninius miestelius. Su didoku užrašų pluoštu jis grįžo į Paryžių ir 1903 m. paskelbė darbą "Buivydžių tarmė." Tai buvo pirmoji vienos lietuvių tarmės monografija, išspausdinta atskira knyga. Gotjo Prancūzijoje skaitė paskaitas apie Lietuvą, prancūzų, vokiečių žurnaluose paskelbė straipsnių lietuvių kalbos klausimais. Tačiau tolimesnę šio talentingo mokslininko veiklą nutraukė pirmasis pasaulinis karas, kuris užklupo jį vienos kalbinės ekspedicijos į Aziją metu. Gotjo skubiai grįžo į tėvynę ir su prancūzų armijos kapitono munduru išėjo į frontą. Net ir fronte jis nesiliovė buvęs kalbininku. Apkasuose, kiek pritilus pabūklams, į šalį įsistatęs žvakę, Gotjo skaitė savo mylimo mokytojo, jį paskatinusio susidomėti lietuvių kalba, – Antuano Mejės naujos knygos korektūros. Pieštuku parašėse žymėjo savo pastabas. Karo pabaigos Gotjo nesulaukė. Prie pat jo blindažo sprogo arterijos sviedinys, ir sunkiai sužeistas, jau pakrikusiais nervais Roberas Gotjobuvo atvežtas į gimtąjį Paryžių tik numirti.

● KENNEBUNKPORTE vasarojo poetas Jonas Aistis. Jam ten surengė literatūros vakarą. "Darb." pj rašo, kad jis skaitė labai jau patraukliai, paaiškindamas kai kurias aplinkybes, kaip buvo tas ir kitas eilėraštis parašytas. Tai sužavėjo klausytojus. O svarbiausia, kad poetas nustebo kai pajūryje iškėlėkojas į viršų ir taip ant galvos išstovėjo kokią dešimtį minučių...

● NIKSONAS ŽINOJO...

JAV Liet. Bendruomenė informuoja, kad ryšium su JAV prezidento R. Niksono

lankymusi Maskvoje, CV-ba kreipėsi į JAV Senato mažumos vadą Hugh Scott (Penn. valst.), patirti pasitakingus JAV vyriausybės pareigūnus – ar R. Kallantos įvykis buvęs prez. Niksono žimonas jam lankusis Maskvoje, be to, norėta žinoti, ar Lietuvos pavergimo klausimas buvęs keltas pasitarimuose su sovietais. Sen. Scott tuo reikalu birželio 5 d. kreipėsi laiškais į Valstybės sekretorių W. Rogers ir Tautinio Saugumo Tarybos pirmininką, prezidento patarėją dr. H. Kissinger. Šiomis dienomis sen. Scott JAV LB Centro Valdybai

prisiuntė dr. Kissingerio atsakymą į sen. Scott laišką. Atsakymo data – liepos 10 d. Dr. Kissinger atsakė: "Dėkoju už laišką dėl padėties Lietuvoje. Esu dėkingas už pakartotiną mano dėmesio atkreipimą į lietuvių vargus. Yra natūralu, kad Amerikos lietuvių bendruomenė yra susirūpinusi esama įtempta padėtimi. Keliaudamas Sovietų Sąjungon Prezidentas puikiai žinojo šio krašto gilų susirūpinimą mažumų, kurioms yra paneigtos pagrindinės laisvės, likimu. Jūs ir jūsų piliečiai galite būti užtikrinti, kad mūsų tvirtas įsipareigojimas Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos dėsniams buvo pareikštas sovietams".

KREMLIAUS SVETINGUMAS

Kremlius Britų anglikasiams, greičiausia, už puikų streikavimą nori atsilgyinti. Peter Simple Daily Telegraph dienraštyje rašo, kad rusai iš kiekvienos Britanijos anglies kasyklos pakvietė po 4 anglikastus su šeimomis paatostogauti Rusijoje rugpiučio mėnesį. Reikia manyti, kad Kremlius tik kamai įvertino streikininkus ir padarytą kraštui žalą, bet taip pat aišku, kad į laimingųjų skaičių nepateks eiliniai anglies kasyklų darbininkai. Kremlius pasirinks tik tuos, kurie gerai streikavo, kurie puikiai piketavo ir kurie ištikimai vykdė Kremliaus nustatytas streikams vykdyti taisykles užsienyje.

hamilton

MOKSLO METAI

Vysk. M. Valančiaus li-tuanistinėje mokykloje 1972-73 m. prasidės rug-sėjo 9 d. - šeštadienį St. Patrick mokyklos patalpo-se (East Ave. tarp King ir Main g-vių, kur ir praei-tais metais buvo .Metų bė-gyje pamokų pradžia 9:30 val.baigiama 1 val. Pirmą-jį šeštadienį-rugsėjo 9 d. paleidžiami 12 val.

Veiks darželis ir 10 skyrių.Į darželį priimami 4-5 metų amž., į 1 skyrių 6 metų, tik tie, kuriems šiais 1972 metais sueis pilni minėti metai.Į aukš-tesnius skyrius priimami patikrųjų turimas žiniai.

Visi tėvai, turintieji mokyklinio amžiaus vai-kus, kad ir nemokančius lietuvių kalbos, prašomi neatidėlioti ir pirmąją dar-bo dieną atvesti į mokyk-lą. Pavėlavimai netik mo-kytojams, bet ir patiems mokiniams apsunkina dar-bą.

Rugpiūčio 26 d. vedėjo bute įvyko mokytojų posė-dis. Pasiskirstyta skyriais ir aptarti įvairūs kiti klausimai.

Šiais metais iš mokyk-los pasitraukė daug metų dirbusi mokytoja-M. Kve-darienė ir jaunas mokyto-jas A. Gutauskas dėl stu-dijų. Jiems už pasiaukojimą ir darbą mokykloje nuoširdžiausia padėka.

Šiais mokslo metais mokykloje dirbs šie mo-kytojai: Darželis-L. Stun-gevičienė, I skyr. G. Rep-čienė, II-D. Grajauskaitė, III-K. Gedminaitė, IV-A. Matulienė, V-K. Šeštoka, VI-K. Pareštytė, VII-B. Juozapavičienė, VIII-A. Mikšienė, I -A. Mikalaus-kas ir -A. Volungienė.

Rugpiūčio 6-13 d.d. mo-

kytojų ir jaunimo studijų savaitėje "Dainavoje" iš Hamiltono dalyvavo 5 vy-resnio amžiaus ir 5 iš jaunimo.

J. Mikšys

Mokyklos vedėjas.

toronto

• TORONTO miesto valdy-ba dauguma balsų atmetė pasiūlymą suteikti penkių tūkstančius pašalpą Kana-da rinkimams vykdyti, nors tokia pašalpa praeityje buvo suteikiama.

o TORONTO katalikų mo-kyklų mokytojai kreipėsi į miesto švietimo skyrių prašydami jiems pagelbėti pasiekti susitarimo su šių mokyklų vadovybe dėl algos ir kitų darbo sąlygų.

sudbury

L. P. Jaunimo Kongreso atstovė Stud. Danguolė RE-MEIKYTĖ iš kongreso grįžo ir aktyviai įsijungė į lietuvių bendruomeninę veiklą. Sveikiname ir lin-kime sėkmės.

Rugpiūčio mėn. 20 d., sekmadienį, gražiam orui esant, jaukioje Petro Ju-telio vasarvietėje "Bara-vykas", prie melsvų French River vandens, Danguolės Remeikytės iniciatyva buvo suruošta jaunimo gegužinė, kurios visas pelnas buvo paskir-tas kunigų ir vienuolių šalpai Lietuvoje. Geguži-nėje dalyvavo jaunimas ir suaugusieji, taip pat ir svečiai iš kitų kolonijų: Bronius ir p. Steponavičiai iš Hamiltono, D. I. Čer-niai iš Toronto ir kt. "Baravykas" vasarvietėje plėvesuojant Lietuvos tri-spalvę, aukštų pušų pavėsyje, prie kuklaus pada-ryto altoriaus, kun. K. Kuz-minskas iš Chicagos (Ku-

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE - HAMILTONO SKYRIUS MALONIAI KVIEČIA VISUS HAMILTONO IR APYLINKĖS LIETUVIUS ATSILANKYTI Į

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMĄ

IR KONCERTĄ,

kuris įvyks rugsėjo 16 d. 7 val. vakaro, 58 Dundum St. -
JAUNIMO CENTRO SALĖJE HAMILTONE.

Programoje: • Trumpas šventei pritaikytas žodis

- Solistė Gina Čapkauskienė
- Tautiniai šokiai - Hamiltono "Gyvataras"
- Piniginės loterijos laimės ištraukimas
- Laimės staliukai

Turtingas bufetas: kaldūnėliai, balandėliai, dešrelės, įvairūs tortai, pyragaičiai, minkšti ir kieti gėrimai ir kitos staigmenos.

Linksmajai daliai - šokiams gros p. Vaičiaus vadovaujamas orkestras.

T. F. Hamiltono Skyriaus Valdyba

nigams ir vienuoliams šelpiti įgaliotinis) ir kun. A. Sabas - lietuvių koloni-jos klebonas atnašavo.

Mišias. Giesmių aidas skleidėsi gražių ir auga-lotų pušų viršūnėmis ir per švelnias French River bangas palydint D. Remei-kytės akordiono balsais. Tai buvo dar vienas įro-dymas, kad šios kolonijos lietuviai yra vieningi, tau-tinių ir religinių reikalų nepamiršta, todėl ir šioje gegužinėje dalyvavo re-kordinis skaičius tautiečių Sudburio lietuvių istorijo-je, o aukų surinkta \$450.00. Ši suma atrodytų ne-didelė didesnėse kolonijo-se, bet Sudburiui turinčiam tik 80 dirbančių lietuvių neskaitant šeimų narių, ši suma yra pasididžiavi-mas. Į šią sumą įskaityta ir tą pačią dieną Christ the King bažnyčioje lietu-vių pamaldose padaryta rinkliava ir kun. A. Sabo iniciatyva paskirta šalpos reikalams. Po mišų vyko vaisės ir pasilinksmini-mas. Kun. K. Kuzminskas padėjo gegužinės orga-nizatoriams ir dalyviams už didelę paramą aukomis.

Kaip jau minėta, šios gegužinės didžiausia or-ganizatore stud. Danguolė Remeikytė, jai talkininka-vo veikli jos mamytė Lio-nė Remeikienė, Petras Ju-telis "Baravykas" vasar-vietės savininkas, Povilas Jutelis, J. A. Gataučiai ir jaunimas. Loterijoje lai-mė nusišypsojo: - Irenai Glizickaitei - Černienei iš Toronto, Kl. Jonikas, J. Rukšienė, B. Stankienė. Pasimeldę, pasilinksminę, pasivažiinę, atlikę tautinę

pareigą, saulutei leidžian-tis už tamsaus horizonto, patenkinti tautiečiai skirs-tėsi į namus.

Rugpiūčio mėn. 6 d. ry-tas - debesuotas ir vieto-mis taškosi lietus. Tiki-me, kad popietė pragied-rės, nes šiandieną V. M. Gudriunų vasarvietėje įvyks lietuvių spaudai pa-remti gegužinė. Ja ruošė Lietuvių Bendruomenės v-ba ir "Geležinis vilkas" medžiotojų ir žuklautojų klubas. "TŽ" ir "NL" lai-kraščiai, jau prieš savaitę laiko, buvo dalinami susi-pažinimui jų dar neskai-tantiems tautiečiams. Dė-ja, oras nepasikeitė, bet tautiečių metaliniai žirgai pagirdyti ne šaltinio van-deneliu - bet benzinu, pa-šerti ne lietuviškomis avi-žėlėmis - bet avyla, nebo-dami blogo oro riedėjo į spaudos gegužinę. O čia išvargusius ir išalkusius maitino J. Remeikis, "El-gin Lunch", ištroškusius

pagirdė J. Bataitis, ono-rintiems pabandyti savo laimę, loterija tvarkė Po-vilas Jutelis padedant A. Kručienei.

Svečių sulaukėme p.p. Vanagų ir Venslovaštienės iš Toronto, Joana Budni-kenė iš Hamiltono ir kun. J. Rukšį iš Italijos. Mato-mai dauguma tautiečių pa-bijojo blogo oro, todėl da-lyvių skaičius buvo ma-žokas.

Loterijoje fantus laimė-jo: - M. Gudriūnienė ir Kest. Poderys. Pelną gauta \$75.00, J. A. Gataučiai au-kojo \$5.00. Viso \$80.00 Pelnas paskirtas "TŽ" ir "NL" laikraščiams. Taip ir prabėgo lietinga sekmadienio popietė lietu-viškos spaudos rėmimo ženkle.

Povilas Liutkus, Chipa-wa ežere pagavo lake trout 34 colių ilgio ir 20 svarų svorio. Tai gražus ir re-tas laimikis.

J. Kručas.

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAU-SIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA

- 5½% už depozitus
- 6% už šėrus (numatoma)
- 6% už taupymo s-tas
- 6¼% už 1 m. term. dep.
- 6½% už 2 m. term. dep.

IMA

- 8% už asm. paskolas
- 8¼% už mortgičius

Kapitalas virš penkių milijonų dolerių

ASMENINES PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGI-ČIUS pagal valdžios nustatytą normą - 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (Ilepos ir rugpiūčio mėn. šeštadieniais uždaryta)

BUSTINĖ: Lietuvių Namai - 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main St. East, tel. 544-7125

Darbo valandos:

pirmadieniais	10 - 5 v.p.p.
antradieniais	10 - 5 v.p.p.
trečiadieniais	10 - 5 v.p.p.
ketvirtadieniais	10 - 5 v.p.p.
penktadieniais	10 - 7 v.vak.
šeštadieniais	9 - 12 v.p.p.
Liepos ir rugpiūčio mėnesiais ir prieš ilgus savaitgalius šešta-dieniais "TALKA" uždaryta.	

Mokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6%
už vienų metų terminuotus indėlius	6½%
ir virš \$10.0000 - 3 metams	7%
Duodame:	
asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas - virš \$3.400.000.

PREKYBA SU JAPONIJA

Niksonas pereitą savaitę Havajų salose, turėjo pasitarimus su Japonų min. pirm. K. Tanaka, dėl prekybos santykių sureguliuavimo tarp abiejų valstybių. JAV Amerikos deficitas prekyboje su Japonija vis auga ir dabar siekia 3 milijardų 800 milijonų dolerių.

Pasitarimuose kalbama ir politiniais klausimais ypač dėl santykių su komunistine Kinija.

• KOVODAMA SU

INFLIACIJA

Prancūzija kai kurioms prekėms užsaldė kainas. Labai griežtai bus įkrintami privatių prekybininkai. Būsimas sumažintas ir importas maisto produktų iš užsienio.

• APOLLO serijos skridimas

į mėnulį, įvyks 6 gruodžio 21 v. 53 min.

Bus paleistas į erdves

Apollo 16 ir nusileidęs menulyje ašiks mokslinius tyrinėjimus 3 paras ir 3 val.

• LENINGRADO orkestro

2 dalyviai pabėgę Meksikoje, jau aširado New Yorke, prašydami juos palikti Amerikoje.

• ANGELA DAVIS nuvažiavusi

į Maskvą ir gavusi Lenino jubiliejinį ordoną pasakė, kad ji priima tą dovaną su aukščiausią pagarbą. Pavažinėjusi po kitus miestus, važiuojanti dar ir į Hanoją.

Šiaurės ir Pietų Korėjos Raudonojo kryžiaus atstovai tariaisi dėl karo metu išskirtų šeimų sujungimo.

Tie pasitarimai gal kaip pranešama sudaryti stiprų fundamentą, po 27 metų, pagaliau sujungti šiaurės ir pietų Korėją.

• AMERIKOS naftos kompanija

sudarė sutartį su Sovietų Rusijai, teikti iai

savo cheminius išdirbinius 3 milijardų dolerių sumoje.

RUGPIŪČIO 27 d.

Clevelande, lietuvių darželyje, ALT Clevelando skyrius ir Lietuvos Vyčių seimas padėjo vainiką paminėdami tuos kurie šią vasarą Lietuvoje susidegino protestuojant prieš okupantą-- Kalantą, Stonį, Andriuškevičių ir Zalinkauską.

Dr. Kazys Bobelis, ALTos pirmininkas, tame paminėjime pasakė kalbą iškeliant mūsų brolių tėvynės meilės auką.

LOTERIJA LIETUVIŲ DIENOS BALIJE

bus įvairi ir įdomi. Ji bus trijų rūšių.

DIDŽIOJI LOTERIJA, kurioje kiekvienas galės laimėti neeilinius laimikius: televiziją dovanotą L. Gurrecko ir jo kompanijos; radio - tranzistorių - Lito; skutimosi mašinėlę - Aušros Vartų parapijos; kažką labai įdomaus (dar paslaptis) - Montrealio Gintaro; peilių setą - D. & B. Staškevičiai ir daug kitų vertingų dovanų. Šia loterija rūpinasi Danutė Staškevičienė, talkinama kelių stropių ponių: Kerbelienės, Šiaučiulienės, Verbylienės, Buzienės, Žurkevičienės.

VAIŠIU STALIUKU LOTERIJA Ją rąsim Montrealio ponių kulinarijos meną. Visos Montrealio šeiminių, organizacijos, biznierių yra kviečiami paruošti mažus vaišių staliukus, patrauklius akiai ir liežuviui, kuriuos baltiaus svečiai galės laimėti mėgindami savo laimę. Šia loterija rūpinasi Ina Kličienė.

GYVYBĖS ELEKSYRO LOTERIJA - tai ant siūlų prištos įvairių rūšių bonkos, bonkelės. Šia loterija rūpinasi Genė Zabielauskienė, talkinama Romos Valinskienės, Marytės Žižienės, p. Jukonienės ir kitų.

Visi montrealiečiai, organizacijos, profesionalai, verslininkai, biznierių kviečiami uoliai prisidėti savo dovanomis prie šių loterijų praturtinimo. Lietuvių Diena Montrealyje buvo prieš penkis metus, taigi reta proga parodyti mūsų kolonijos sumanumą ir išradingumą.

Visokią informaciją loterijos reikalu teikia Da-

Staigiai mirus Natalijai Sušinskaitei - Krulikienei Lietuvoje, jos broliui Viktorui Sušinskiui ir jo šeimai bei artimiesiems gili užuojauta.

L. K. Mindaugo Šaulių Kuopa

nutė Staškevičienė: PO 9-1557; Ina Kličienė: 331-5590; Genė Zabielauskienė: 482-1244; Irena Lukoševičienė: 366-1210.

Iš BOSTONO MASS. viešėjo Montrealyje V. J. Vaičjurgiai ir Birutė Vaičjurgytė.

Antanas Keblys, Aušros Vartų par. choro vadovas ir to choro nuolatinis choristas V. Kačergis, išvažiavo atostogauti į Kennebunkportą.

Pradedant ateinančiu sekmadieniu 10 rugsėjo, A. Vartų parapijos choras vėl giedos po atostogų pertraukos 11 v. Mišiose.

Ši savaitgalį viešėjo Montrealyje svečiai iš: TORONTO, Aušros Vartų klebono sesuo Aldona Zarem baitė.

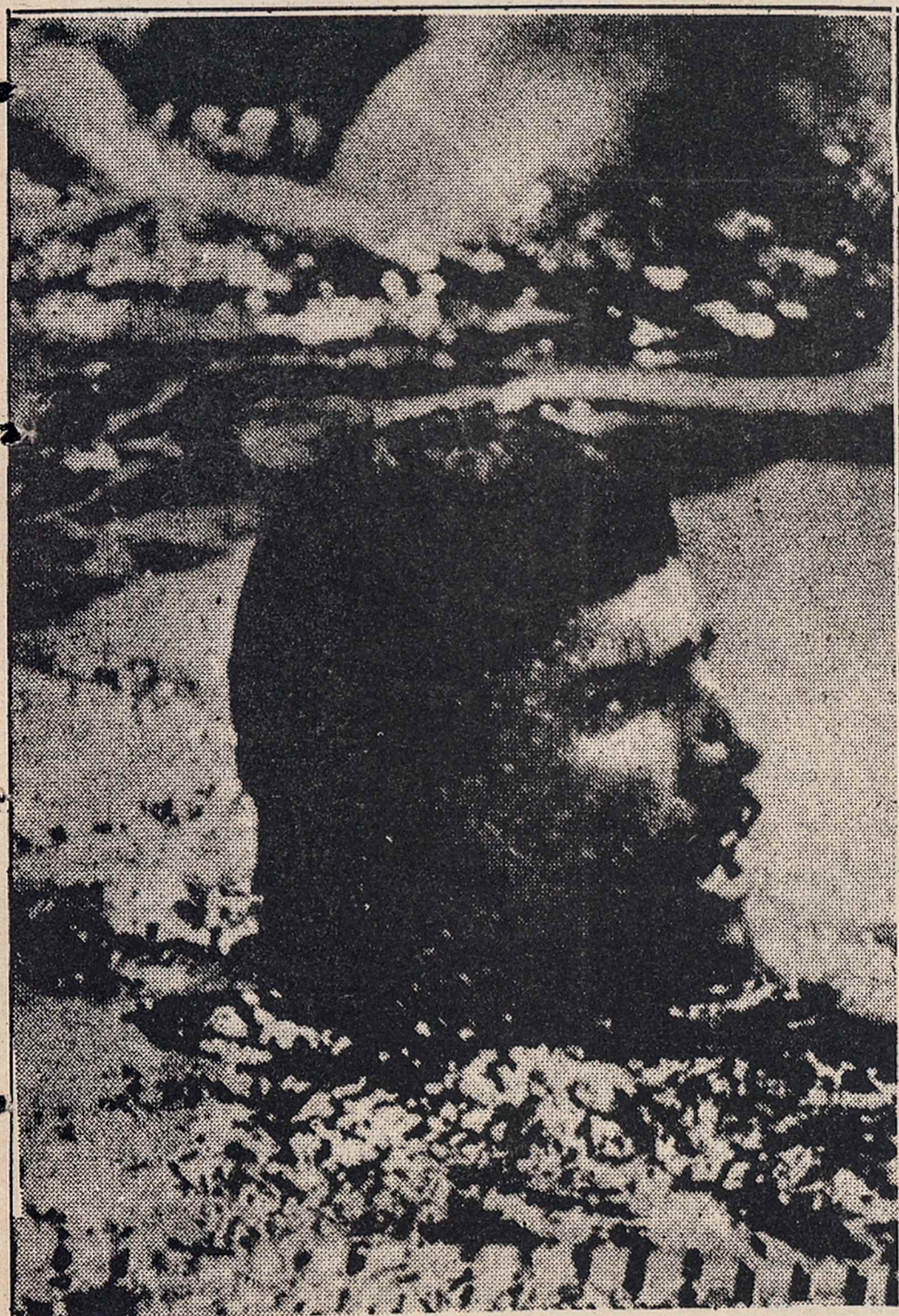
Iš WORCHESTER MASS buvo atvykę V. A. Dailydos pas O. E. Augūnus.

Iš BOSTONO MASS. J. S. Petružiai ir P. Bliumas pas A. M. Jonelius.

• NARKOTIKŲ platintojų

gaujos vadas iš Paragvajaus A. Rickord, Argentinos valdžios išduotas, buvo atgabentas į JAV.

A. Rickordo vadovaujamoji gauja, narkotikų įgabeno į Ameriką net kelių milijonų dolerių sumai.

Amerikos plaukikas Mark Spitz Muncheno olimpiadoje laimėjo septynis aukso medalius.

ISIDĖMĖTINAS IŠRADIMAS

Geriausia Amerikoje ir Europoje "JIB Haarpflege-Lotion" preparatas sulaukia plaukų slinkimą, naikina pleiskanas, pašalina niežėjimą, plaukų skilimą, stiprina plaukų šaknis, padeda atgauti natūralią plaukų spalvą. JIB vartodami nebūsate nei žili, nei pliki 100%. Įrašyti vaistinių RED, BLUE krūgų. JIB Medicine Lq. 8 uncijos 16 savaičių \$6.00. Pinigus siųsti mūsų atstovybei: 2498 Dougall Rd., Windsor 12, Ontario, Canada arba J. I. B. Laboratory 1437 So. 49th. Ave., Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

CFMB LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK. PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P. Q. TEL. 669-8834

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P. Q. TEL. 366-3884.

BELLAZZI-LAMY INC.

(VAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai. Izoliacija: Ten-Test.

Masonite, statybinis popieris, cementas,

B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LaSALLE

TEL. 366-7281

• Atliekami mechaniniai darbai

• Išorės taisymas ir dažymas

• Dunlop padangos ir baterijos

(Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

239 FOURTH AVENUE

(at Wellington St.)

Tel. 769-2941

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

montreal

● **MONTREALIO** lituanistinė Mokykla pradeda darbą rugsėjo 16 d. naujose patalpose. ADRESAS: 811 Cherrier St. ir kampas St. Hubert St. Važiuojant metro išlipti Sherbrooke stotyje. Nauji mokiniai registruojasi pas mokyklos vedėją G. Gedvilienę. Telefonu skambinti po 6 val. vakaro Nr. 366-6910.

LIETUVIAI MIUNCHENO OLIMPIADOJE

Sovietai į Pasaulinę olimpiadą Munichene siunčia 624 sportininkus iš "brolisų respublikų", tarp jų randama ir šių lietuvių pavardės: M. Paulauskas, N. Sabaitė, R. Bitė, K. Šapka, V. Česiūnas, B. Užkuraitytė, A. Baranovas, matyt atsikėlęs į Vilnių iš gilumos Rusijos.

SPORTININKŲ LAIMĖJIMAI

Sov. Sąjungos baidarių ir kanojų irklavimo lenktynėse Žitomire vilnietis Vladas Česiūnas su dūšniečiu J. Labanovu dvi vietoje kanoja laimėjo pirmąją vietą.

V. Česiūnas pakviestas

PAGALBA NEPRIKLAUSOMAI LIETUVAI

NL išaugo pačių skaitytojų pageidavimu. NL daugiau negu kas kitas sujungia patriotus lietuvius bendram tautiniam darbui. Visi sluoksniai remia NL-vą. NL prenumeratos vajeus sustiprinimui atsiųskit šį kuponą su pinigais ar čekiais nors vienam pusmečiui. Pakalbinkit užsisakyti NL-vą artimuosius, arba, pagaliau, padov anokit geram bičiuliui nors pusmetinę NL prenumeratą.

Pinigus siųskit su šiuo kuponu:

Vardas pavardė

Adresas: / gatvė ir Nr./.....

City

Valst. - prov.

Pinigus siunčia: / pavardė ir

adresas/

dalyvauti Muencheno olimpiadoje.

Maskvoje lengvosios atletikos varžybose kaunietis R. Plungė, nustumęs rutulį 19 m, 90 cm, tapo čempionu.

Bėgikė vilnietė N. Sabaitė buvusigeros formos ir 800 m atbėgusi pirmąją per 2:03, 4 minutes. Tai yra naujas Lietuvos rekordas ir rekomendacija į Muencheno olimpiados žaidynes.

● Šį sekmadienį po pamaldų Aušros Vartų parapijos salėje, atsis veikinimo pietūs su išvykstančiais Tėv. L. Zaremba ir Tėv. K. Raudeliūnu.

● **B. FISCHERIS** pasaulinis šachmatų čempionas. Varžybos baigėsi -12 1/2: 8 1/2 Fischerio naudai. Sovietų šachmatininkas, buvęs pasaulio šachmatų meistris, paskutinės partijos eigoje, telefonu pranešė, kad pasiduoda ir Fischerį pripažįsta šach-

matų pasaulio meistrui.

KANADOS RINKIMAI SPALIO 30 D.

Kanados min. pirm. P. E. Trudeau paleido parlamentą ir paskelbė spalio 30 d. rinkimus į parlamentą.

● **MONTREALYJE** naktiniame klube "Mėlynas Paukštis" sprogo bomba. Žuvo 36 žmonės.

Buvo pastebėta, kad prieš bombos sprogimą iš salės išbėgo 3 vyrai.

LITERATŪROS KONKURSAS JAUNIMUI JAV LB Švietimo Tarybos paskelbtas konkursas parašyti jaunimui tinkamą veikalą/romaną, apysaką, novelę / baigiasi š. m. gruodžio mėn. 31 d. Konkurso vertinimo komisija yra sudaryta Montrealyje: Henrikas Nagys/pirm./, Vytautas Jonynas, Daina Kerbelytė, Rasa Lukoševičiūtė ir Regina Staškevičiūtė. J. Vaišnys, S. J.

● **AUŠROS VARTŲ** parapijos choras pradeda sezoną, rugsėjo 10 d. bažnytinio giedojimo sumos metu. Ta pačią dieną pradeda ir repeticijas dėl pasirodymo Kanados lietuvių dienai, ir po to metiniam koncertui, kuris įvyks lapkričio 18 d.

Choras kviečia ir laukia naujų choristų, o ypačingai studijuojančio jaunimo.

Dėl platesnės informacijos skambinkite choro seniūnui H. Celtoriui, 678-4427 arba kreiptis tiesioginiai, kiekvieną sekmadienį po sumos į choro vadovą.

A. Keblys

● **Juozas Pakalnis** kompozitorius ir dirigentas rugpjūčio 4 d. būtų sulaukęs 60 m. amžiaus. Jis traagiškai mirė 1948 m. (E)

● **VAK. VOKIETIJOJE** veikianti organizacija "Aktion Verteldigung der Verfolgten" Vokietijoje ir kitur Europoje paskleidė lapelį: viename puslapy nuotrauka - pavaldžiuotas J. Tautų gen. sekretorius K. Waldhelm ir čia pat įrašas: "Prašome, gelbėkite persekijuojamuosius. Kitame puslapy įdėti du straipsniai apie pastarojo meto įvykius Lietuvoje: Alex Peter straipsnis iš "Bayern-Kurier", Muenchene "Neramumai Lietuvoje".

"NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS"

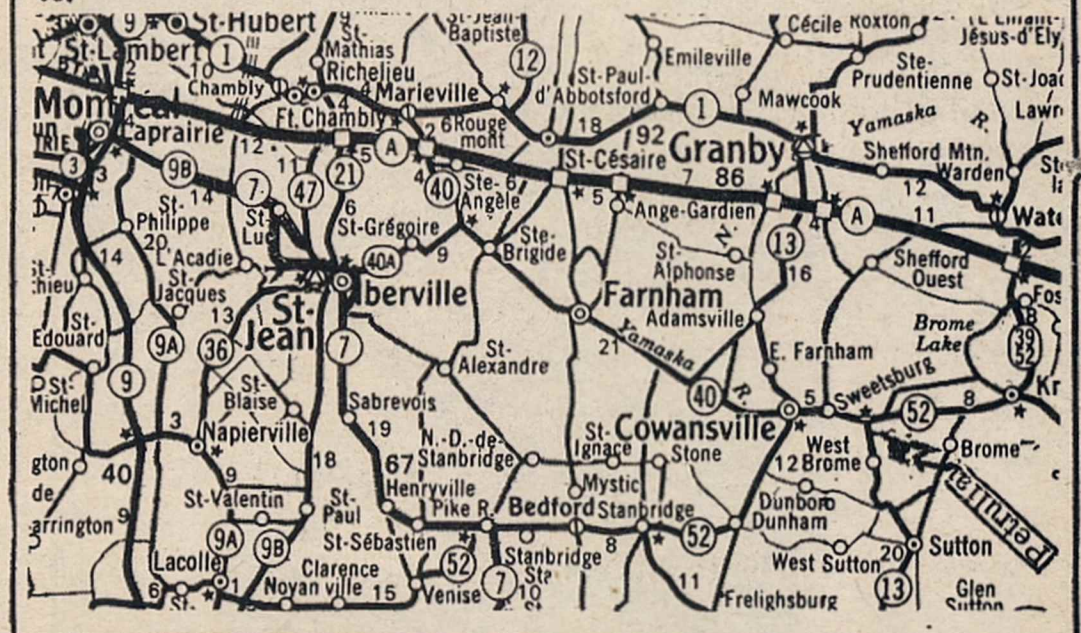
RUDENINĖ IŠVYKA.

RUGSĖJO 17 d., sekmadienį pas J. ir G. Petrulius, prie Brome miestelio už Cowansville, P.Q.

Kviečiami visi lietuviai atvykti ir ten piknikaudami prie muzikos ir kitokių pramogų, maloniai praleisti besibaigiančios vasaros sekmadienį.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Išspausdindami šią žemėlapią dalį dar paaiškiname, kad iš Montreolio vykti galima bent kuriuo pasirinktu keliu iki Cowansville. Nuo čia 52-ju keliu per Sweetsburg iki 13-to kelio sankryžos ir išsukti į dešinę link West Brome. Netoli pavažiavus, prieš geležinkelio sankryžą išsukti mažu keliu į kairę, vedančiu į Brome. Privažiavus panašumą į krioklį ir upelį, dešinėje pusėje Call Mill vietovė - Petrulių gyvenvietė.

L.K. MINDAUGO ŠAULIŲ KUOPA rugsėjo 10 d., sekmadienį F. Skruibio vasarvietėje - Fortuqe, P.Q. rengia tradicinę

GEGUŽINĖ

Programoje: Prizinis šaudymas (vyrams ir moterims). Laimės ratas. Virvės traukimas. Įvairūs sportas. Turtingas baras. Populiari muzika. Loterija ir kiti įvairumai.

Kviečiame visus atsilankyti.

Kuopos Valdya

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 - 35th Avenue, Montreal 409

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Agentūra veikia nuo 1945 m.

Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.

Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas	5.0%	Asmeninės	8.5%
Taupomasis s-tas	6.0%	Nekiln. turto	8.5%
Term. ind. 1 metams	6.5%	Čekių kredito	9.0%
Term. ind. 2 metams	7.0%	Investacijos	nuo 9% iki 12%
Term. ind. 3 metams	7.5%	Duoda nemokamą gyvybės apdrau-	Nemok. gyvybės apdr. iki \$10,000

KASOS VALANDOS

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiądieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.